

Mədəniyyət

www.medeniyyet.az

Acı, dərd, kədər və qətiyyət...

"Bu faciənin heç vaxt təkrarlanmaması
üçün Azərbaycan daha güclü olmalıdır"

2

8

"Qarabağın səsi" sənət əsərlərində

"Xocalıya ədalət!" beynəlxalq kampaniyası çərçivəsində "Qarabağın səsi" adlı rəsm əsərlərindən ibarət sərgi və ədəbi-bədii tədbir keçirilib. "Qarabağın səsi" aksiyasına 300-dən çox rəsm əsəri qəbul edilib. Seçim mərhələsinə həm həvəskar, həm də peşəkar rəssamlar əsərlərini təqdim ediblər. Rusiya, Türkiyə, İsveç və İsraildən də mövzu ilə bağlı əsərlər göndərilib.

"Bəşəri problemlərdən bəhs edən filmlər ölkəni daha tez tanıdır"

Fevralın 23-dən 27-dək Bakıda keçirilən İran kinosu günləri ilə bağlı qonşu ölkədən gələn nümayəndə heyətində İranın tanınmış kino və teatr aktoru Babək Hamidian da yer almışdı. Onunla görüşüb qısa söhbət etdik. Müsahibim ölkəmizlə bağlı xoş təəssürat əldə etdiyini vurğulayaraq bu vaxtadək Azərbaycana səfər etmədiyinə görə təəssüfləndiyini dedi...

7

Hökmdar və qadın... İngiltərə kraliçası Bakı səhnəsində

12

...Hökmü qadın olmaq çətin
dir, yoxsa qadın şıltaqlığını
özündən uzaqlaşdırıb, əsl qadın
xoşbəxtliyi vəd edən nəs-
nələrə meyli içində boğaraq
adil qadın hökmdar olmaq?
Çətin sualdı, deyilmi?..
Azərbaycan Dövlət Rus Dram
Teatrında premiyerası olan
"Kraliçanın sonuncu ehtirası"
adlı yeni tamaşada da bu su-
la cavab axtarılır. Tamaşa ar-
tım əfsanəyə dönmüş İngiltərə
Kraliçası I Yelizavetanın
həyatından bəhs edir.

Acı, dərd, kədər və qətiyyətlər...

“Bu faciənin heç vaxt təkrarlanmaması üçün Azərbaycan daha güclü olmalıdır”

“Bu gün Azərbaycan xalqının tarixində ən qanlı səhifələrdən biridir. Bu günü Azərbaycan xalqı həmişə yadda saxlayacaq və heç vaxt unutmayacaq”. Prezident İlham Əliyev bu sözləri fevralın 26-da Xocalı soyqırımının 26-cı ildönümündə Bakıda faciə qurbanlarının xatirəsinə ucaldılmış abidənin ziyarəti zamanı “Rossiya-24” telekanalına müsahibəsində deyib.

Dövlət başçısı bildirib ki, Ermənistanın 26 il əvvəl Xocalıda azərbaycanlılara qarşı törətdiyi soyqırımı nəticəsində 613 dinc sakin öldürülüb, onlardan 106-sı qadın, 63-ü uşaqdır. 1200-dən çox dinc sakin əsir düşüb və işgəncələrə məruz qalıb, 500-ə qədər insan əlil olub, 150 dinc sakin barədə isə heç bir məlumat yoxdur. Onlar itkin düşmüş sayılırlar, amma onların öldürüldüyü ehtimalı daha çoxdur: “Həmin müdhiş gün, həmin qanlı faciə barədə çox sayda video, foto materiallar, möcüzə nəticəsində sağ qalmış insanların şahidliyi var. Bu, erməni faşizminin təzahürü idi. Bu, vəhşiliyin təzahürü idi”.

Prezident deyib ki, bu gün bütün dünyada “Xocalıya ədalət!” kampaniyası genişlənir: “Bu günlər dünyanın bir çox ölkələrində mətəm tədbirləri keçirilir. Azərbaycanın diaspor təşkilatları, ictimaiyyət dəyirmi masalar, sərgilər keçirir. Bütün foto və video sənədlər bu böyük faciə haqqında şahidlik edir. Biz bunu

xatırlayırıq. Bunu heç vaxt unutmayacağıq. Bu faciənin heç vaxt təkrarlanmaması üçün Azərbaycan daha güclü olmalıdır. Siz mənim bu mətəm gününü hansı hisslərlə qarşıladığımı soruşdunuz - hər bir azərbaycanlının keçirdiyi hisslərlə, günahsız öldürülənlərə görə dərd, kədər, qurbanlara görə ağrı hissi, eyni zamanda, ölkəmizi möhkəmləndirmək qətiyyəti ilə.

Azərbaycan xalqının gələcəkdə heç vaxt belə faciə ilə üzləşməməsi üçün ölkəmizin iqtisadi, hərbi potensialını möhkəmləndirməliyik”.

Qeyd edək ki, fevralın 26-da dövlət və hökumət rəsmiləri, Milli Məclisin deputatları, dini konfessiyaların başçıları ilə bərabər Azərbaycan paytaxtının minlərlə sakini Xətai rayo-

nunda faciə qurbanlarının xatirəsinə ucaldılmış abidəni ziyarət edib. Mərasimə 26 il əvvəl qırğından xilas ola bilməmiş Xocalı sakinləri də qatılıb.

Prezident İlham Əliyev abidənin önünə əklil qoyub, soyqırımı qurbanlarının xatirəsinə ehtiramını bildirib. Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyeva, Baş nazir Artur Rəsizadə, Milli Məclisin sədri Oqtay Əsədov, Prezident Administrasiyasının rəhbəri Ramiz Mehdiyev abidənin önünə gül dəstələri qoyublar. Anım mərasiminin iştirakçıları abidənin önünə tər güllər düzüblər.

Xocalı faciəsi 200 ilə qədər bir müddətdə erməni millətçilərinin və onların havadarlarının Azərbaycan xalqına qarşı apardıqları etnik təmizləmə və soyqırımı siyasətinin davamıdır. Soyqırımı zamanı 56 nəfər xüsusi qəddarlıqla öldürülüb, 3 nəfər diri-diri yandırılıb, başlarının dərisi soyulub, bədən əzaları və başları kəsilib, gözləri çıxarılıb, hamilə qadınların qarnı süngü ilə yarılıb. Bu əməllərin qabaqcadan düşünülmüş qaydada, milli əlamətinə görə insanların tamamilə və ya qismən məhv edilməsi niyyəti ilə törədilməsi beynəlxalq hüquqa əsasən Xocalı faciəsinin məhz soyqırımı olduğunu təsdiq edir.

Artıq Xocalı faciəsinin soyqırımı olması faktı dünyanın bir çox ölkələrinin və beynəlxalq təşkilatların qərarlarında, qətnamələrində əksini tapır. Kanada, Meksika, Kolumbiya, Peru, Pakistan, Bosniya və Herseqovina, Rumıniya, Çexiya, İordaniya, Honduras və digər ölkələrin parlamentləri, eləcə də ABŞ-ın bir sıra ştatlarının qanunverici orqanları və İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı Xocalı soyqırımını tanıyıb.

Xalqımız qəti əmindir ki, ədalət mütləq yerini tutacaq, Xocalı soyqırımını törədənlər layiqli cəzalarını alacaqlar, şəhidlərimizin qanı yerdə qalmayacaq.

Muzeydə anım tədbiri

Azərbaycan Musiqi Mədəniyyəti Dövlət Muzeyində Xocalı soyqırımının 26-cı ildönümünə həsr olunmuş anım tədbiri keçirilib. Tədbiri muzeyin direktoru, Əməkdar mədəniyyət işçisi Alla Bayramova açıb.

Muzeyin şöbə müdiri Xanım Abidinova “Xocalı soyqırımı qan yaddaşımızdır”, elmi işçi Əzizə Abdullayeva “Xocalı faciəsi bəstəkarların yaradıcılığında” mövzularında çıxış ediblər. Bəstəkar Azad Zahidin “Xocalı yol gözləyir” rekviem-kompozisiyası nümayiş olunub.

“Çölçü” daha bir mükafata layiq görülüb

Rejissor Şamil Əliyevin “Çölçü” filmi “Virgin Spring Cinefest 2018” aylıq festivalının fevral ayı üzrə “Ən yaxşı bədii film” mükafatına layiq görülüb.

Cəfər Cabbarlı adına “Azərbaycanfilm” kinostudiyasından verilən məlumata görə, rejissor bununla “Golden Galaxy Award” mükafatına nominant statusu qazanıb.

Mükafatlandırma mərasimi oktyabr ayında Hindistanın Kəlküttə şəhərində keçiriləcək.

“Xocalı 613” adlı klassik musiqi gecəsi keçirilib

Fevralın 26-da Heydər Əliyev Mərkəzində “Xocalı 613” adlı klassik musiqi gecəsi keçirilib. Tədbirdə Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyeva iştirak edib.

Mərkəzin foyesində Xocalı soyqırımı qurbanlarının xatirəsinə həsr olunmuş sərgi təşkil edilib. Sərgidə Ermənistan silahlı qüvvələrinin keçmiş SSRİ-nin 366-cı motoatıcı alayının köməyi ilə 1992-ci il fevralın 26-na keçən gecə Xocalıda törətdiyi soyqırımını əks etdirən fotolar yer alıb.

Anım gecəsində Azərbaycan və dünya bəstəkarlarının əsərləri, eləcə də fransız bəstəkar Pyer Tiloyun (Pierre Thillo) “Xocalı 613” simfonik poeması təqdim edilib. Solistlər Şükür Səmədov (klarnet) və Səbinə Rəqəyeva (skripka) olub.

Musiqi gecəsində Fuad İbrahimovun dirijorluğu ilə Üzeyir Hacıbəyli adına Azərbaycan Dövlət Simfonik Orkestri çıxış edib. Orkestrin ifasında Fikrət Əmirovun “Azərbaycan kapriçiosu”, Qara Qarayevin “Mətəm odası”, “Don Kixot” simfonik qravürlərindən “Səyahət” fraqmenti, Asəf Zeynallının “Muğamsayağı” (skripkada Ceyla Seyidovanın solistliyi ilə), amerikalı bəstəkar Samuel Barberin “Adajio” əsərləri səsləndirilib.

Pyer Tiloyun “Xocalı 613” simfonik poeması Ermənistan silahlı qüvvələrinin Xocalıda törətdiyi soyqırımı zamanı qətlə yetirilmiş 613 mülki azərbaycanlının xatirəsinə ithaf olunub. Əsər Qərb klassik musiqisi və “Laçın”, “Sarı gəlin” mahnıları da daxil olmaqla Azərbaycan xalq musiqilərini özündə birləşdirir, marş ritmləri, əsgər yürüşü və pulemyot atəşi səslərinin sintezi ilə Xocalı faciəsinin dəhşətlərini çatdırır. “Xocalı 613” simfonik poeması sülhə və Xocalı qətləmini kimi faciələrin bir daha törədilmə-

məsinə çağırış ifadə edir.

Xatırladaq ki, “Xocalı 613” əsərinin premyerası 2013-cü il fevralın 21-də Parisdə olub. Daha sonra əsər London, Müluz, Strasburq, Ruan, Kolmar, Brüssel, Afina, Vilnüs, Bern, Cenevrə, Dublin, Oslo və digər şəhərlərdə təqdim edilib.

Heydər Əliyev Mərkəzində səsləndirilən klassik musiqini dövlət və hökumət rəsmiləri, Azərbaycanda akkreditə olunmuş diplomatik korpusun nümayəndələri, mədəniyyət xadimləri, Xocalı sakinləri dinləyiblər.

Bakıda Moldova ədəbiyyatı günləri

Azərbaycan Yazıçılar Birliyi Bədii Tərcümə və Ədəbi Əlaqələr Mərkəzinin təşkilatçılığı, Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin dəstəyi, Moldova Azərbaycanlıları Konqresinin iştirakı ilə 1-3 mart tarixində Bakıda “Moldova ədəbiyyatı günləri” keçiriləcək. Tədbirə Moldovanın tanınmış mədəniyyət və ədə-

biyyat xadimləri dəvət olunub.

Mərkəzin nəşri olan “Dünya ədəbiyyatı” jurnalının Moldova ədəbiyyatına həsr olunmuş xüsusi sayı, Arkadie Suçevianunun “Qağayı ilə göndərilən məktub” şeir toplusu, İqor Volnitskinin “Mənə ölməyi öyrət” kitabının müzakirə və təqdimatları, Moldova poeziya gecəsi planlaşdırılır. Həmçinin Kişinevda Azərbaycan ədəbiyyatı ilə bağlı çap edilən kitablar təqdim olunacaq.

Allah rəhmət eləsin

Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin Kitab döviyyəsi sektorunun kollektivi Kürdəmir Regional Mədəniyyət və Turizm İdarəsinin rəisi Elman Məmmədova əzizi

Famil müəllimin

vəfatından kədərləndiyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

F.Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanasının kollektivi şair, dramaturq, publisist, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü

Teyyub Qurbanın

vəfatından kədərləndiyini bildirir, mərhumun ailəsinə və yaxınlarına dərin hüznə başsağlığı verir.

F.Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanasının kollektivi uşaq yazıçısı Sevinc Nuruqızı İmanovaya anası

Tahirə xanımın

vəfatından kədərləndiyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Fevralın 26-da Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə Nizami Kino Mərkəzində Azərbaycan tarixinin ən faciəli səhifələrindən olan Xocalı soyqırımının 26-cı ildönümünə həsr olunmuş anim tədbiri keçirildi.

Vətən igid övladları ilə ucalır

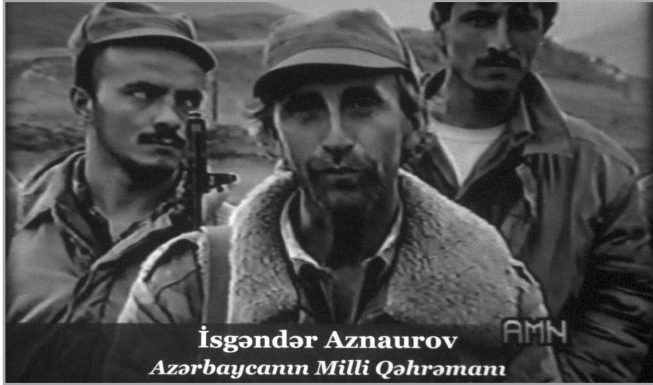
Xocalı soyqırımının ildönümündə Milli Qəhrəmanlar haqqında sənədli filmlər nümayiş olundu

Mərasimdə Baş nazirin müavini, Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Əli Həsənov, mədəniyyət və turizm naziri Əbülfəs Qarayev, nazirin birinci müavini Vəqif Əliyev, nazir müavini Ədalət Vəliyev, mədəniyyət və incəsənət xadimləri, ictimaiyyət nümayəndələri, hərbiçilər iştirak edirdi.

Tədbirdə əvvəlcə Xocalı faciəsi zamanı qətlə yetirilmiş həmvətənlərimizin və Azərbaycan ərazi bütövlüyü uğrunda canlarını fəda etmiş şəhidlərimizin xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edildi.

Anım mərasimində mədəniyyət və turizm nazirinin müavini Ədalət Vəliyev çıxış edərək erməni hərbi birləşmələrinin Xocalıda törətdikləri soyqırımı haqqında danışdı. Bildirildi ki, 1992-ci il fevralın 26-na keçən gecə Ermənistan silahlı qüvvələri keçmiş SSRİ-nin Azərbaycanın Xankəndi şəhərində yerləşən 366-cı motoatıcı alayının zirehli texnikası və hərbi heyətinin köməyi ilə Xocalı şəhərində dinc əhaliyə qarşı kütləvi qırğın törədiblər. Bu faciə tək xocalılılara qarşı deyil, bütün beşəriyyətə qarşı yönəldilmiş vəhşilik aktı, insanlıq əleyhinə cinayətdir. Soyqırımı nəticəsində 613 nəfər, o cümlədən 106 qadın, 63 uşaq və 70 qoca qətlə yetirilib, 8 ailə tamamilə məhv edilib, 25 uşaq hər iki valideynini, 130 uşaq valideynlərindən birini itirib.

Vurğulandı ki, ümummilli lider Heydər Əliyevin 1993-cü ildə siyasi hakimiyyətə qayıdışından sonra Xocalı soyqırımına siyasi-hüquqi qiymət verildi: "Milli Məclis tərəfindən Xocalı faciəsinin soyqırımı aktı kimi tanınması barədə qərar qəbul edildi. Hazırda Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyevanın təşəbbüsü ilə keçirilən "Xocalıya ədalət!" kampaniyası çərçivəsində bu faciə ilə bağlı dünyanın bir çox ölkəsində tədbirlər təşkil olunur, sərgilər keçirilir, həqi-

denti Leyla Əliyevanın təşəbbüsü ilə keçirilən "Xocalıya ədalət!" kampaniyası çərçivəsində bu faciə ilə bağlı dünyanın bir çox ölkəsində tədbirlər təşkil olunur, sərgilər keçirilir, həqi-

qətlər dünya ictimaiyyətinə çatdırılır".

Ədalət Vəliyev Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi tərəfindən Vətən uğrunda canlarından keçən insanların xatirəsinin yaşadılması məqsə-

dilə həyata keçirilən tədbirlər, layihələr haqqında da danışdı. Bildirdi ki, "Azərbaycanın Milli Qəhrəmanları" sənədli filmlər silsiləsindən "Yaddaş" və "Salnamə" studiyalarında dövlət sifarişli ilə 85 film çəkilib. Həmin filmlərin paytaxtda və bölgələrimizdəki mədəniyyət mərkəzlərində, hərbi hissə və hərbi məktəblərdə, təhsil müəssisələrində nümayişləri təşkil olunub.

Tədbirdə rejissor, Əməkdar incəsənət xadimi Nizami Abbas çıxış edərək "Yaddaş" studiyasında çəkdiyi "İgid əsgər" və "İsgəndərin sorağında" sənədli filmləri barədə məlumat verdi. Bildirdi ki, ekran əsərləri Milli Qəhrəmanlar Yusif Mirzəyev və İsgəndər Aznaurovun Qarabağ müharibəsində keçdikləri şərafli döyüş yolundan bəhs edir.

Sonra hər iki sənədli film nümayiş olundu.

Qeyd edək ki, Milli Qəhrəman Yusif Mirzəyev 1958-ci ildə Babək rayonunun Böyükdüz kəndində anadan olub. 1991-ci ildə könüllü cəbhə bölgəsinə yollanıb, Goranboy, Ağdərə istiqamətlərində rəşadətli vuruşub. 1993-cü il fevralın 19-da Ağdərədə gedən qeyri-bərabər döyüşlərin birində cəbhə yoldaşlarını mühasirədən çıxararkən qəhrəmancasına həlak olub.

Milli Qəhrəman İsgəndər Aznaurov 1956-cı ildə Özbəkistanın Buxara vilayətində dünyaya gəlib. 1990-cı ildə ailəsi ilə birlikdə Azərbaycana köçərək Şəmkir rayonunun Kür qəsəbəsində məskunlaşıb. Hərbi xidmətdə olarkən topçuluğun sirlərinə yiyələnən İ.Aznaurov 1992-ci ilin mart ayında könüllü Milli Orduya yazılıb. Gədəbəyde "N" sayılı hərbi hissənin artilleriya üzrə komandir müavini təyin edilib. İsgəndər Aznaurov 18 aprel 1993-cü ildə Gədəbəyin Örəkdaş istiqamətində gedən döyüşlərdə qəhrəmancasına həlak olub.

Fariz Hüseynov

Bakı Xoreoqrafiya Akademiyasında soyqırımı qurbanları anılıb

Bakı Xoreoqrafiya Akademiyasında (BXA) Xocalı soyqırımının ildönümünə həsr olunmuş tədbir keçirilib.

Mərasim Azərbaycanın dövlət himninin səslənməsi və soyqırımı qurbanlarının xatirəsinin bir dəqiqəlik sükutla yad edilməsi ilə başlayıb.

BXA-nın rektoru, professor Ti-muçin Əfəndiyev çıxış edərək Xocalı soyqırımı haqqında danışdı, erməni silahlı dəstələri tərəfindən Xocalıda dinc əhəlinin xüsusi qəddarlıqla qətlə yetirildiyini, girov götürülən insanların dəhşətli işgəncə-

lərə, zülm və təhqirlərə məruz qaldıqlarını bildirib. Tədbirdə akademiyanın tam orta məktəbinin şagirdləri, orta ixtisas (kollec) pilləsinin, eləcə də bakalavr və magistr pilləsinin tələbələri Xocalı faciəsinə həsr olunmuş şeirlər söyləyiblər, "Ağla, Şuşam, ağla", "Qərənfil" milli rəqslərini, "İki qəlbin dastanı" baletindən parçalar ifa ediblər.

Daha sonra Xocalı faciəsindən bəhs edən sənədli film nümayiş olunub.

Tədbirin sonunda BXA tələbələrinin Xocalı soyqırımını əks etdirən rəsm əsərlərinin sərgisi keçirilib.

"Xocalı-rekviyem" adlı tədbir keçirilib

Bakıdakı Qara Qarayev adına Mərkəzi İncəsənət Məktəbində Xocalı soyqırımının 26-cı ildönümü ilə əlaqədar "Xocalı-rekviyem" adlı tədbir keçirilib.

Musiqi nəzəriyyəsi şöbəsinin müəllimi, musiqişünas Pərvin Səfərlinin təşkil etdiyi tədbir məktəb şagirdlərinin ifasında "Mən Xocalıyam" adlı kompozisiya ilə başlayıb. Kompozisiyada o gecə baş verən dəhşətlər, Xocalının həsrət yanğısı, qətl edilmiş, əsir və itkin düşmüş soydaşlarımız haqqında məlumatlar simvolik olaraq Xocalının öz dilindən səslənib.

Anım tədbirində A.Babayevin "Ləpələr" mahnısı, F.Süccəddinovun "Vətən" balladası, A.Şnitkenin "Qədim üslubda süita" əsərləri ifa olu-

nub. Z.Yaqubun "Xocalım, ay Xocalım" şeirindən parça səslənib.

Tədbirdə 2013-cü ildə Xocalı soyqırımının dünya ictimaiyyətinə çatdırılması məqsədilə Çexiyanın

paytaxtı Praqada keçirilən tədbirin - "Kədər küləkləri" adlı instalyasiyanın görüntüləri, məktəb şagirdlərinin Xocalı faciəsinə həsr olunmuş rəsmləri də nümayiş olunub.

Faciəni yaşadan sənət nümunələri

Muzey Sərvətləri və Xatirə Əşyalarının Elmi Bərpa Mərkəzində Xocalı soyqırımının 26-cı ildönümü ilə bağlı tədbir keçirilib.

Tədbirdə qeyd olunub ki, tarixin müxtəlif dövrlərində ermənilər tərəfindən soyqırımına məruz qalan Azərbaycan xalqı növbəti belə

faciə ilə 1992-ci ilin qarlı qış gecəsi Xocalıda üzləşib. Dövlət müstəqilliyini yenidən qazanan Azərbaycanın üzləşdiyi ərazi itkisi ilə yanaşı, əsrin ən dəhşətli faciələrindən birini yaşaması xalqımızın yaddaşına əbədi həkk olunub.

Daha sonra tədbir iştirakçıları

Xocalı faciəsinə əks etdirən fotosərgiyə baxıblar. Sergidə gənc bərpəçi-rəssam Fəridə Həsənlinin "Səssiz gələn düşmən" və heykəltəraş Eldar Həsənovun "Xocalı fəryadı" əsərləri də yer alıb. E.Həsənov çıxış edərək monumental kompozisiyası haqqında məlumat verib.

Lalə

Mədəni əlaqələr ölkələrimizin daha sıx əməkdaşlığına vəsilədir

Fevralın 23-də mədəniyyət və turizm naziri Əbülfəs Qarayev Bakıda səfərdə olan İran İslam Respublikası Mədəniyyət və İslami Əlaqələr Təşkilatının sədri Abuzər İbrahimi Türkamannın rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüşdü.

Nazir qonaqları salamlayaraq Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi və İran İslam Respublikasının ölkəmizdəki səfirliyinin Mədəniyyət mərkəzinin birgə təşkilatçılığı ilə 23-27 fevral tarixində Bakıda keçirilən İran kinosu günlərinin əhəmiyyətindən söz açdı. Bildirdi ki, kino günləri çərçivəsində baş tutan bu səfər iki ölkə arasında əməkdaşlığın bundan sonrakı inkişafına müsbət təsir göstərəcək.

Əbülfəs Qarayev 2017-ci ilin dekabrında Koreya Respublikasında keçirilən UNESCO-nun Qeyri-Maddi Mədəni İrsin Qorunması üzrə Hökumətlərarası Komitəsinin 12-ci sessiyasında Azərbaycanın və İranın birgə təqdimatı ilə kamaça musiqi alətinin hazırlanması və ifaçılıq sənətinin təşkilatın Qeyri-maddi mədəni irs siyahısına salındığını qeyd edərək bu münasibətlə qonağı təbrik etdi. Vurğuladı ki, ölkələrimiz arasında əməkdaşlıq əlaqələri tarixi dostluğa dayanır: "Ölkələrimizin rəhbərləri son illər çoxsaylı görüşlər keçiriblər, biz də bu münasibətlərə öz töhfəmizi verməli, əməkdaşlıq sahəsində daha səmərəli fəaliyyət göstərməliyik".

Daha sonra nazir ötən ilin iyununda İran

da Azərbaycan mədəniyyəti günlərinin yüksək səviyyədə təşkilinə görə nümayəndə heyətinin rəhbərinə təşəkkürünü bildirdi. Diqqətə çatdırıldı ki, Azərbaycan mədəniyyəti günləri iki ölkə arasında mədəni əlaqələrin daha da sıx inkişafına təkan verdi. İranda keçirilən görüşləri xatırladan Əbülfəs Qarayev bu kimi tədbirlərin ikitərəfli əlaqələrin daha da inkişafına vəsilə olacağını dedi.

İran kino mütəxəssisləri ilə birgə layihələr

dən, ötən ay İranda təşkil edilən Fəcr festivalında Azərbaycan teatrının uğurlu iştirakından söz açan nazir mədəniyyətin digər sahələrində də əməkdaşlığın perspektivlərini diqqətə çatdırdı.

Qeyd edildi ki, son illərdə İran və Azərbaycan arasında turist səfərlərinin sayının artması da bu sahədə yaxşı əlaqələrimizin nəticəsidir. Azərbaycan dövləti tərəfindən turizm sahəsində həyata keçirilən islahatlar, turistlərin gəliş-gedişini asanlaşdıran qanunve-

ricilik bazası bu prosesin daha da güclənməsinə təsir edir.

Bakıda ənənəvi olaraq keçirilən Dünya Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumunda İran İslam Respublikasının yaxından iştirak etdiyinə vurğulayan nazir qonşu ölkənin nümayəndə heyətini 2018-ci ilin oktyabr ayında Bakıda keçiriləcək növbəti Beynəlxalq Humanitar Forumunda da iştiraka dəvət etdi.

İran nümayəndə heyətinin rəhbəri Abuzər İbrahimi Türkamannın səmimi qəbulu görə nazirə təşəkkürünü ifadə edərək Azərbaycanın İran üçün dost və qardaş ölkə olduğunu bildirdi.

Səfəri çərçivəsində Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyeva ilə səmimi görüşündən razılığını ifadə edən qonaq vurğuladı ki, iki ölkə mədəni, tarixi və dini baxımdan bir-birinə sıx bağlıdır: "Azərbaycan və İran arasında bütün sahələrdə çox yaxşı münasibətlər var və iki ölkə prezidentlərinin rəhbərliyi ilə bu əlaqələr daha da inkişaf etməkdədir. Ötən il Azərbaycan mədəniyyəti günləri Tehran, İsfahan və Ərdəbil şəhərlərində çox yüksək səviyyədə keçirildi. İndi isə Bakıda İran kinosu günləri təşkil olunur. Biz mədəni sahədə əlaqələrin möhkəmlənməsində maraqlıyıq. Çünki mədəni yaxınlıq ölkələr arasında ictimai-siyasi vəziyyətə hər zaman müsbət təsir göstərir".

İki ölkə arasında əlaqələrin inkişafında fəal iştirakına görə nazir Əbülfəs Qarayevə təşəkkürünü bildiren Abuzər İbrahimi Türkamannın mədəniyyət və turizm sahələrində bundan sonra da əməkdaşlığın güclənməsinə əminliyini vurğuladı.

Görüş iki ölkə arasında mədəniyyət, turizm və mətbuat sahəsində əməkdaşlıq və digər məsələlər barədə fikir mübadiləsi ilə davam etdi.

Sonda qarşılıqlı hədiyyələr təqdim edildi.

L.Azəri

Respublika muğam müsabiqəsinə yekun vurulub

İlk üç yerin sahibləri "Muğam aləmi" V Beynəlxalq Muğam Festivalında iştirak hüququ qazanıblar

Azərbaycan Milli Konservatoriyasında fevralın 19-da start götürən xanəndə və instrumental ifaçılıq üzrə V Respublika Muğam Müsabiqəsinə yekun vurulub. Ənənəvi müsabiqə Heydər Əliyev Fondu, Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi, Azərbaycan Mədəniyyətinin Dostları Fondunun dəstəyi, Təhsil Nazirliyi və Milli Konservatoriyanın təşkilatçılığı ilə keçirilib.

Fevralın 23-də Milli Konservatoriyada müsabiqənin yekun konserti və qaliblərin mükafatlandırma mərasimi olub.

Təhsil nazirinin müavini Firudin Qurbanov və konservatoriyanın rektoru Siyavuş Kərimi çıxış edərək iştirakçıları təbrik edib, onlara uğurlar arzulayıblar. Qeyd olunub ki, müsabiqədə ilk üç yeri tutan iştirakçılar martın 7-dən 14-dək keçiriləcək "Muğam aləmi" V Beynəlxalq Muğam Festivalında iştirak etmək hüququ qazanıblar.

Diqqətə çatdırılıb ki, dinləyicilər üçün açıq şəraitdə keçirilən müsabiqənin

ikinci turunda 21 iştirakçı yarışib. Münsiflər heyəti xanəndəlik və instrumental muğam ifaçılığında iştirakçıların çıxışlarını dinləyərək hər iki istiqamət üzrə mükafatçıları müəyyən edib.

Müsabiqədə xanəndəlik nominasiyası üzrə birinci yeri Almaxanım Əhmədli və Nisbət Sədrayeva, ikinci yeri Pərviz Qasimov və Səma Sultanova, üçüncü yeri isə Gülnar Qüdrətli və Elsevər Muradov layiq görülüblər. Instrumental muğam ifaçılığı nominasiyası üzrə birinci yeri Nurlan Cəbizadə və Elnur Mikayılov, ikinci yeri Mircavid Cəfərov və Ələfsər Rəhimov, üçüncü yeri Arifə İmanova və İsmayıl Zülfüqarov qazanıb.

Uğurlu çıxışlarına görə ikinci turun digər iştirakçıları isə diplomla təltif olunublar.

Sonda birinci yeri layiq görülən iştirakçıların ifasında konsert proqramı təqdim edilib.

Lalə

"Söz" bu dəfə sevgidən söz açdı

Belə bir deyim var: siz istedadlılara kömək edin, istedadsızlar özlərinə yol açacaqlar. Hər kəs bu müdrik kəlamın nə qədər düzgün olduğunu etiraf etsə də, istedadlı gənclərə yol göstərən, onların əlindən tutub sənət, elm dünyasına gətirən çox olmur.

Neçə vaxtdan bəri öz ədəbi məclislərində gənc yazarlara meydan verən "Söz" ədəbi məclisi bu baxımdan müsbət nümunədir. Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin dəstəyi ilə reallaşan "Söz" ədəbi layihəsinin növbəti tədbiri fevralın 23-də Azərbaycan Milli İncəsənət Muzeyində baş tutdu.

Poeziya gecəsinin iştirakçıları yenə də gənclər idi. Rus dilində yazan gənc yazarlar - Atika Əliyeva, Səidə Sübhü, Solmaz Süleymanlı, Leyla Qurbanova və İsmayıl Əliyev. Dörd gənc şairə

və bir cavan nasir oğlan həmin gün söz xiridarı olan yığcam auditoriyada bir növ yaradıcılıq hesabatı verdilər, sözləri çevirdikləri hisslərini və düşüncələrini dinləyicilərlə bölüşdülər.

Gənclərin çıxışları bu dəfə böyük hərfli yazılan sevgiyə həsr olunmuşdu. Xüsusilə də gənc şairələrin oxuduqları şeirlərdə qızların sənətdə yol axtarı-

şı, özünü ifadə etmək istəyi hiss olunurdu.

Tədbirin sonunda layihənin rəhbəri - Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin və PEN Beynəlxalq Ədəbiyyat Cəmiyyətinin üzvü Nigar Həsənzadə gənclərin xahişi ilə «Həmin gün» adlı şeirini oxudu.

G.Mirməmməd

Əməkdaşlıq imkanları müzakirə olunub

Türkiyə Cümhuriyyəti Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin Xarici əlaqələr və Avropa Birliyi koordinasiya idarəsi rəhbərliyinin dəvəti ilə Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin Mədəniyyətşünaslıq üzrə Elmi-Metodik Mərkəzinin direktoru Asif Usubəliyev və mərkəzin şöbə müdiri Nureddin Babazadə 17-21 fevral tarixində Ankarada işgüzar səfərdə olublar.

Səfər çərçivəsində Türkiyə Mədəniyyət və Tu-

rizm Nazirliyinin müvafiq idarə və şöbələrində görüşlər təşkil edilib, o cümlədən Xarici əlaqələr və Avropa Birliyi koordinasiya idarəsinin rəisi Ramazan Çökçevik ilə danışıqlar aparılıb.

Görüşlərdə mədəniyyət və turizm xidmətlərinin keyfiyyətin artırılması istiqamətində əməkdaşlıq, ixtisaslaşmış birgə təlimlərin keçirilməsi, habelə iki ölkənin gənc mədəniyyət işçiləri arasında əməkdaşlıq imkanları barədə fikir mübadiləsi aparılıb.

"Artıq ənənəyə çevrilmiş belə görüşlər yerlərdə mədəniyyət və turizmin inkişafına, bu sahələrdə müasir texnologiyaların, yeni iş metodlarının tətbiqinə müsbət təsir edir, göstərilən xidmətlərin keyfiyyətinin yüksəldilməsinə zəmin yaradır".

Mədəniyyət və turizm naziri Əbülfəs Qarayev bu sözləri fevralın 23-də Göyçay şəhərində vətəndaşlarla növbəti görüşündən sonra mətbuata açıqlamasında deyib.

Prezident İlham Əliyevin tapşırığına əsasən, mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının rəhbərləri hər ay şəhər və rayonlarda əhali ilə görüşlər keçirirlər. Nazir Əbülfəs Qarayev Göyçaydakı Heydər Əliyev Mərkəzində Ağdaş, Göyçay, Ucar və Zərdab rayonları sakinlərinin müraciətlərini dinləyib.

Görüşdən öncə nazir ümummilli lider Heydər Əliyevin abidəsinin önünə gül dəstəsi qoyaraq xatirəsinə ehtiramla yad edib. Əbülfəs Qarayev daha sonra Heydər Əliyev Mərkəzi ilə tanış olub.

Qəbulda vətəndaşların mədəniyyət müəssisələrinin fəaliyyəti, tarixi-mədəni abidələrin təmir-bərpası və digər məsələlərlə bağlı müraciətləri səslənib.

Ağdaş rayon sakinləri rayonda tanınmış yazıçı və şairlərlə görüşlərin təşkili, Rəsm qalereyasına ölkəmizin tanınmış rəssamlarının əsərlərinin verilməsi, Tarix-diyarşünaslıq muzeyində bərpa işlərinin tamamlanmasına köməklik göstərilməsi, avtomatlaşdırılmış kitabxana sistemi olan ALISA proqramının tətbiqi barədə xahişlərini diqqətə çatdırıblar.

Göyçaydan qəbula yazılan vətəndaşların müraciətləri "Nargilə" folklor qrupu üçün milli

Vətəndaşların müraciətləri dinlənilib, problemlərin həlli üçün tapşırıqlar verilib

Mədəniyyət və turizm naziri Göyçay, Ağdaş, Ucar və Zərdab rayonlarının sakinləri ilə görüşüb

geyimlərin alınmasına köməklik göstərilməsi, rayon kitabxanalarının elmi ədəbiyyatla təmin olunması barədə olub. Həmçinin kitabxanalara uşaqlar üçün intellektual oyunlara aid elektron nəşrlərin verilməsinə görə nazirliyə minnətdarlıq ifadə olunub.

Ucar sakinləri rayon ərazisində kənd kitabxanalarının internetlə təminatı, kitabxana-

lara aqrar sahə, xüsusilə pambıqçılıq və baramaçılığa aid elmi nəşrlərin verilməsi, mədəniyyət evləri və klubların milli rəqslərlə bağlı əyani vasitələrlə təchiz olunması, Tarix-diyarşünaslıq muzeyinin bədii tərtibat işinə köməklik göstərilməsi ilə bağlı nazirə müraciət ediblər.

Zərdab sakinlərinin xahişləri mədəniyyət

müəssisələrinin tarixi və əlamətdar günlərə həsr olunmuş tədbirlərin diskləri ilə təmin edilməsi, gənc mədəniyyət işçiləri koordinasiya qruplarının respublika seminarlarının təşkili, Heydər Əliyev Mərkəzinin ekspozisiyasının zənginləşdirilməsinə köməklik edilməsi barədə olub.

Qəbulda vətəndaşların müraciətlərinin bir qismi həllini tapıb, digər məsələlər araşdırılması üçün nəzarətə götürülüb və lazımi tədbirlərin görülməsi ilə bağlı tapşırıqlar verilib.

Nazir Əbülfəs Qarayev jurnalistlərə müsahibəsində ölkə başçısının tapşırığı ilə keçirilən bu cür görüşlərin əhəmiyyətini bir daha diqqətə çatdırıb: "Bugünkü qəbulda da bir sıra maraqlı təkliflər oldu. Kitabxana sistemlərində müasir texnologiyaların tətbiqi, bu sahədə çalışan işçilərin bilik və bacarıqlarının artırılması üçün kursların təşkili və digər təkliflər səsləndirildi. Bütün müraciətlərə diqqətlə baxılacaq". Nazir şəhər və rayonlardakı kitabxana şəbəkəsində elektron ədəbiyyatın daha geniş tətbiqi ilə bağlı müraciətləri xüsusi qeyd etdi.

Regionlarda turizmin inkişaf etdirilməsinin dövlət başçısının daim diqqət mərkəzində olduğunu deyən Əbülfəs Qarayev bütün qəbullarda bununla bağlı səslənən fikirlərin nəzərdən keçirildiyini dedi. Yeni aşkar olunan tarixi abidələrin, mədəni irsin pasportlaşdırılaraq turizm marşrutlarına salınması istiqamətində də müvafiq işlərin getdiyi diqqətə çatdırıldı.

Fariz Hüseynov

Şah Abbas karvansarasında bərpa işləri bu il başa çatacaq

Gəncə şəhərində yerləşən Şah Abbas karvansarasında aparılan bərpa işləri bu il yekunlaşacaq. Tarixi abidənin bərpası Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi yanında Mədəni İrsin Qorunması, İnkişafı və Bərpası üzrə Dövlət Xidmətinin sifarişilə "Azərbaycan" Elmi Tədqiqat Layihə İnstitutunun layihəsi əsasında aparılır.

Ötən müddətdə tarixi abidənin möhkəmləndirilməsi yekunlaşıb, qəzalı vəziyyətdə olan hissələri təmir olunub, mərtəbələrarası örtüklərin bərpası tamamlanıb və kommunikasiya xətləri çəkilib. Karvansaranın dam örtüyü dəyişdirilib, fasadın uçmaq təhlükəsində olan sağ divarı bərpa edilib, həmçinin binanın bütün hücrə və otaqları əvvəlki görkəminə qaytarılıb. Hazırda karvansaranın "Uğurlu xan" hissəsində bərpa işləri davam etdirilir və daxili tamamlanma işlərinə başlanılıb.

Ümumi sahəsinə görə Azərbaycanda ən böyük karvansara olan tarixi Şah Abbas karvansarası istifadəyə verildikdən sonra turizm məqsədləri üçün istifadə olunacaq.

Qeyd edək ki, karvansaranın tikintisinə Səfəvi hökmdarı I Şah Abbasın göstərişi ilə 1606-cı ildə başlanılıb. Layihələndirmə və tikinti işlərinə Şərqi məşhur memarlarından Şeyx Bəhaəddin Amili başçılıq edib. Bişmiş qırmızı kərpicdən inşa olunmuş karvansara iki mərtəbədən ibarətdir. 1905-ci ildə ermənilərin Gəncə şəhərində törətdiyi qırğınlar zamanı bu karvansara da yandırılıb və abidə ciddi dağıntıya məruz qalıb. Sonradan tikili bərpa olunub.

Ağstafa Regional Mədəniyyət və Turizm İdarəsinin təşkilatçılığı ilə Ağstafa rayonundakı Heydər Əliyev Mərkəzində Xocalı faciəsinin 26-cı ildönümü ilə əlaqədar tədbir keçirilib. Tədbirdə 26 il öncə ermənilərin Xocalı şəhərində törətdiyi vəhşiliklərdən, insanlıq əleyhinə cinayətlərdən söz açılıb. Ağstafa şəhər 2 saylı tam orta məktəbin şagirdləri şeirlər söyləyiblər. Xocalı soyqırımından bəhs edən film nümayiş olunub.

Horadiz şəhərindəki Füzuli Dövlət Dram Teatrında Xocalı faciəsinin 26-cı ildönümü anılıb. "Şəhid şəhər Xocalı" adlı poetik xalq faciəsi nümayiş olunub. Teatrın direktoru, Əməkdar mədəniyyət işçisi Vaqif Vəliyevin ssenarisində hazırlanan səhnə əsərinə teatrın baş rejissoru Asif Şirinov quruluş verib. Rayon hüquq-mühafizə orqanları əməkdaşlarına təqdim olunan tamaşanın hərbi hissələrdə, orta məktəblərdə nümayişi də nəzərdə tutulur.

Quzanlı qəsəbəsindəki Ağdam Dövlət Dram Teatrında da Xocalı faciəsi ilə bağlı hazırlanmış kompozi-

"Şəhid şəhər Xocalı"

Bölgələrdə soyqırımı qurbanları anılıb

siya nümayiş etdirilib. Rayon rəhbərliyi, ziyalılar, ictimaiyyət nümayəndələri, Qarabağ müharibəsi veteranları və hərbiçilərin iştirak etdiyi tədbirdə erməni silahlı qüvvələri tərəfindən Xocalı şəhərində törədilən

qırğının acı nəticələrindən danışılıb, 26 il əvvəl yaşanan müsibətdən bəhs edilib.

Sabirabad rayon Mədəniyyət mərkəzinin nəzdində fəaliyyət göstərən A.İsgəndərov adına Xalq teatri və "Mübarizlər" əlillərdən ibarət teatr qrupu "Xocalı harayı" adlı ədəbi bədii kompozisiya ilə cəbhə bölgəsi olan Tərtər rayonunda yerli əhali və məktəblilər qarşısında çıxış edib. Vətənpərvərlik mövzusunda kompozisiyanın quruluşçu rejissoru S.Əliyev, quruluşçu rəssamı F.Əsgərovdur.

Sabirabad rayon Mədəniyyət mərkəzində və filiallarda isə faciənin 26-cı ildönümü ilə əlaqədar tədbirlər keçirilib. "Yaddaş" studiyasının hazırladığı "Azərbaycanın Milli Qəhrəmanları" silsiləsindən sənədli filmlər nümayiş etdirilib.

Fevralın 22-də Akademik Milli Dram Teatrında Xocalı faciəsinin 26-cı ildönümü ilə bağlı “Badam ağacı çiçəkləyəndə” tamaşasının premyerası olub.

Tədbirdə Prezident Administrasiyası Gənclər siyasəti və idman məsələləri şöbəsinin müdiri Yusuf Məmmədəliyev, Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti, “Xocalıya ədalət!” beynəlxalq kampaniyasının təşəbbüskarı Leyla Əliyeva, xarici ölkələrin Azərbaycandakı səfirliklərinin nümayəndələri, gənclər təşkilatlarının təmsilçiləri iştirak ediblər.

Tamaşadan əvvəl Xocalı soyqırımı, Azərbaycanın Ermənistan tərəfindən işğal olunmuş torpaqları barədə məlumat verilib.

“Badam ağacı çiçəkləyəndə” tamaşası Prezident yanında Gənclər Fondunun təşkilatçılığı ilə “Xocalıya ədalət!” kampaniyası çərçivəsində hazırlanıb. Səhnə əsəri Xocalıdan didərgin düşmüş sakinlərin xatirələri üzərində qurulub. Qayğısız həyat yaşayan xocalılılar bir gecədə erməni silahlıları tərəfindən

“Badam ağacı çiçəkləyəndə” tamaşası təqdim olunub

vəhşicəsinə qətlə yetirilir, əsl soyqırımına məruz qalırlar.

Tamaşa Akademik Milli Dram Teatrının səhnəsində Gənc Tamaşaçılar Teatrının yaradıcı heyəti tərəfindən ərsəyə getirilib. Rejissor Gülnar Hacıyevanın quruluş verdiyi tamaşada əsas obrazları aktyorlar Kərəm Həzizadə, Zəmfira Əbdülsəməd, Mirzağa Mirzəyev, Elnur Kərimov, Asya Atakışiyeva, Güşvər Şərifova, Mehriban Hüseynova, Zülfüyyə Alhüseynova, Elşən Şixəliyev və Manaf Dadaşov canlandırıblar. Kütləvi səhnələrdə Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin tələbələri də yer alıblar.

Tamaşanın adı təsadüfən seçilməyib. Badam yazda çiçəkləməyə başlayan ilk ağaclardan biridir. “Xocalıya ədalət!” kampaniyasının loqosunda əks olunmuş badam çiçəyi Xocalıda 1992-ci ilin 26 fevralında ermənilər tərəfindən törədilmiş soyqırımına münasibətdə ədalətin təmin edilməsinə və bu cür qəddar əməllərin təkrar olunmamasına ümidi əks etdirir.

Tamaşa başa çatandan sonra Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyeva aktyorlarla görüşüb, xatirə şəkli çəkilib.

Qardaş ölkədə Xocalı mövzusunda elmi toplantılar

Türkiyənin Ankara, İstanbul, Qars, Ədirnə, Əskişəhər, İzmir, Karabük və başqa şəhərlərində Xocalı soyqırımının 26-cı ildönümü ilə bağlı anım mərasimləri keçirilib.

Bu silsilədən tədbirlərdən biri də Ankaradakı İldırım Bəyazit Universitetində təşkil edilən beynəlxalq elmi simpozium idi. Toplantıda Azərbaycanın Türkiyədəki səfiri Xəzər İbrahim, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Tarix İnstitutunun direktoru, Milli Məclisin deputatı, akademik Yaqub Mahmudov, institutun elmi işlər üzrə direktor müavini Cəbi Bəhramov, Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyası İctimai-siyasi şöbəsinin əməkdaşı Bəhruz Həsənov, İldırım Bəyazit Universitetinin rektoru Metin Doğan, millət vəkili, Türkiyə-Azərbaycan parlamentlərarası dostluq qrupunun rəhbəri Necdet Ünüvar və digərləri çıxış etdi. Tədbir elmi panellərlə davam etdirildi. Çıxışlarda bölgənin tarixi, ermənilərin Qarabağa və Azərbaycanın digər regionlarına məqsədli köçürülməsi, azərbaycanlılara qarşı törətdikləri soyqırımı əməlləri barədə söhbət açıldı.

Bu mövzuda daha bir elmi panel Türkiyənin Karabük Universitetində düzənlənib. “Xocalı soyqırımı” adlı paneldə universitetin Beynəlxalq əlaqələr bölümünün rəhbəri Əli Əskər, müəllimlərdən Məziyyə Məmmədli, Hakim Əziz, Ümid Kədikli çıxış edərək faciənin tarixi və hüquqi aspektlərinə toxunublar.

Mehparə Sultanova
Ankara

İstanbulda Azərbaycan parkı və Xocalı abidəsi açılıb

Fevralın 25-də İstanbul şəhərinin Bağcılar rayonunda böyük ərazini əhatə edən Azərbaycan Dostluq parkının və burada ucaldılmış Xocalı soyqırımı abidəsinin açılışı olub.

Mərasimdə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin ictimai-siyasi məsələlər üzrə köməkçisi Əli Həsənov, ölkəmizin İstanbuldakı baş konsulu Məsim Hacıyev, İstanbul valisi Vasip Şahin, İstanbul Böyükşəhər Bələdiyyəsinin başqanı Mövlud Uysal, Bağcılar Bələdiyyəsinin başqanı Lokman Çağrıçı, diplomatlar, deputatlar, mədəniyyət xadimləri, yerli sakinlər iştirak ediblər.

Azərbaycan Dostluq parkı və buradakı abidəyə görə Türkiyə hökumətinə dərin minnətdarlığını ifadə edən professor Əli Həsənov diqqətə çatdırıb ki, Xocalı soyqırımı abidəsi millətlər, xalqlar və sivilizasiyalar arasında sülhə sə-

daqətin rəmzidir.

Xocalı soyqırımının Türkiyədə böyük bir hüzn, yaddaşlardan silinməyən faciə kimi qəbul edildiyini diqqətə çatdıran İstanbul valisi Vasip Şahin deyib ki, bu ağrı insanlarımızın qəlbin-

də daim yaşayacaq.

Xocalı sakini Səbinə Məhərrəmovanın 7 yaşı olarkən yaşadığı dəhşətləri anlatması iştirakçıları duyğulandırıb.

Açılış mərasimindən sonra iştirakçılar parkda ağac ekiblər.

Bu dərd unudulmayacaq...

Şumqayıt Şəhərinin Tarixi Muzeyində YAP Sumqayıt şəhər təşkilatının Qadınlar şurası ilə birgə Xocalı faciəsinin 26-cı ildönümünə həsr olunmuş tədbir keçirilib. Tədbirdə çıxışlardan sonra “Dostluq” mədəniyyət evinin bədii qiraətçilərinin ifasında şeirlər dinlənilib.

Sumqayıtdakı S.Vurğun adına Mərkəzi kitabxana, Sumqayıt Dövlət Rəsm Qalereyası, F.Əmirov və Q.Qarayev adına uşaq musiqi məktəbləri, Sumqayıt Regional Mədəniyyət və Turizm İdarəsinin əhatə etdiyi Şuşa şəhər Niyazi adına və Bülbülcan adına uşaq incəsənət məktəbləri, Xızı rayon Heydər Əliyev Mərkəzi, Qubadlı rayon Mədəniyyət evi, Ab-

şeron rayon Ceyranbatan qəsəbə uşaq incəsənət məktəbi, Şuşa və Zəngilan rayon mərkəzi kitabxanaları da Xocalı soyqırımına həsr olunmuş tədbirlər keçiriblər.

Bərdə Regional Mədəniyyət və Turizm İdarəsinin tabeliyində olan Yevlax, Mingəçevir şəhər, Bərdə və Tərtər rayonu üzrə mədəniyyət müəssisələrində - Bərdə rayon Mədəniyyət mərkəzi, Tərtərdəki Tarix-diyarşünaslıq muzeyində, rayon MKS-nin Mərkəzi kitabxanasında, Yevlax şəhər Mədəniyyət mərkəzində, uşaq musiqi məktəblərində də soyqırımı ilə bağlı tədbirlər təşkil edilib.

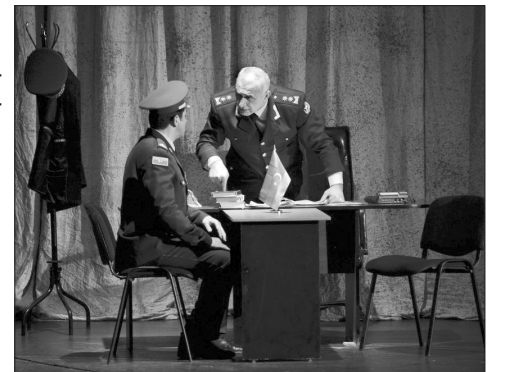

“Əsgər papağı” nümayiş etdirilib

Şuşa Dövlət Musiqili Dram Teatrı Xocalı faciəsinin 26-cı ildönümü münasibətilə Azərbaycan Dövlət Gənc Tamaşaçılar Teatrının səhnəsində “Əsgər papağı” tamaşasını təqdim edib.

Elnurə Abdullayevanın əsəri əsasında hazırlanan tamaşada erməni vandallarının Azərbaycanın dinc sakinlərinə qarşı törətdiyi qətləməyə bəhs edilir.

Səhnə əsəri maraqla qarşılanıb.

Qan yaddaşımız

Naxçıvan Muxtar Respublikası Rəssamlar Birliyinin Bəhruz Kəngərli adına sərgi salonunda Xocalı faciəsinin 26-cı ildönümünə həsr olunmuş “Qan yaddaşımız Xocalı” adlı sərgi keçirilib. Sərgidə 24 rəssamın faciəyə həsr olunmuş 44 rəsm əsəri nümayiş olunub.

Fevralın 23-də Nizami Kino Mərkəzində Azərbaycanın Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi və İranın ölkəmizdəki səfirliyinin Mədəniyyət mərkəzinin birgə təşkilatçılığı ilə İran kinosu günlərinin açılışı oldu. Dövlət rəsmiləri, diplomatik korpusun nümayəndələri, tanınmış mədəniyyət və incəsənət xadimlərinin iştirak etdiyi tədbir iki ölkənin himnlərinin səslənməsi ilə başladı.

“Azərbaycan tamaşaçılarının həmişə İran kinosuna marağı olub”

Bakıda İran kinosu günləri keçirildi

Açılış mərasimində çıxış edən mədəniyyət və turizm naziri Əbülfəs Qarayev bildirdi ki, Azərbaycan və İran arasında dostluq, əməkdaşlıq münasibətləri ildən-ilə daha da genişlənir. Eyni sözləri iki ölkə arasında mədəni əməkdaşlığa da şamil etmək olar: “Azərbaycan tamaşaçılarının həmişə İran kinosuna marağı olub və bu layihə çərçivəsində kino-sevərlər bir daha İran kinematografiyasının maraqlı ekran əsərləri ilə tanış olmaq imkanı qazanacaqlar”.

Ötən il İranda Azərbaycan mədəniyyəti günlərinin gerçəkləşdiyini xatırladan nazir birgə layihələrin davamlı şəkildə həyata keçirildiyini dedi. Vurğulandı ki, Azərbaycanın incəsənət ustaları mütəmadi olaraq İranda müxtəlif tədbirlərdə, film və teatr festivallarında iştirak edirlər. Son dövrdə kinematografılarımızın birgə istehsalı olan filmlər beynəlxalq festival-

larda mükafatlara layiq görülüb. Bu sənət mübadiləsi davamlı olaraq inkişaf etdiriləcək.

Əbülfəs Qarayev iki ölkənin birgə təqdimatı ilə kamança musiqi alətinin hazırlanması və ifaçılıq sənətinin UNESCO-nun Qeyri-maddi mədəni irs üzrə representativ siyahısına daxil edildiyini də diqqətə çatdırdı: “Bütün bunlar birgə fəaliyyətimizin uğurlu nəticəsini göstərir. İki qonşu dövlət olaraq tarixi köklərə əsaslanan mədəni irsimiz, adət və ənənələrimiz var. Təsədüfi deyil ki, Novruz bayramının, lavaş çörəkbişirmə ənənəsinin də müştərik olaraq UNESCO-nun Qeyri-maddi mədəni irs siyahısına salınmasına nail olmuşuq”.

Qarşılıqlı əlaqələrin dinamik inkişafında göstərdiyi səylərə görə İranın Mədəniyyət və İslami Əlaqələr Təşkilatının sədri Abuzər İbrahimi Türkamana təşəkkürünü bildiren nazir bu əlaqələrin ölkələrimizin gələcək əməkdaşlığı-

na töhfələr verəcəyinə əminliyini ifadə etdi.

İranın Mədəniyyət və İslami Əlaqələr Təşkilatının sədri Abuzər İbrahimi Türkamana Bakıda ölkəsinin kino günlərinin keçirilməsindən məmnunluğunu ifadə etdi. İran kinosunun dünyada nüfuzunun artdığını diqqətə çatdıran qonaq bildirdi ki, ekranlaşdırılan filmlərdə daha çox əxlaqi-mənəvi dəyərlərə üstünlük verilir. İran filmləri bu gün dünyanın diqqət mərkəzindədir və “Oskar” mükafatına layiq görülməsi də bunun nümunəsidir: “Son illərdə Azərbaycan filmlərinin də beynəlxalq festivallarda uğurlar qazandığını şahidiyik. Biz Azərbaycan kinematografılarının istehsalı olan filmlərin də İranda nümayiş olunmasını istərdik”.

İranın Azərbaycandakı səfiri Cavad Cəhangirzadə kino günlərinin iki ölkənin dostluq və qardaşlığına bariz nümunə olduğunu, xalqların bir-birini yaxından tanımasına imkan yaratdığını dedi. O, Bakıya təşrif buyuran İran sənət nümayəndələrinə təşəkkürünü bildirdi.

İran kinosunun tanınmış simaları - aktyor Babək Hamidian və aktrisa Mina Səadəti Azərbaycanda olduqlarından məmnunluqlarını ifadə etdilər, Azərbaycan kinosu ilə tanışlıqları, sevilen milli filmlərimiz haqqında xatirələrini bölüşdülər.

Çıxışlardan sonra “Şəhriyar” ansamblının ifasında konsert proqramı təqdim olundu.

Daha sonra İran kinematografılarının istehsal etdiyi “Cəngüdən” bədii filmi nümayiş etdirildi. Nüvə fiziki olan alimin həyatına cavabdeh olan cəngüdən onu terrordan qorumaqlıdır. Ekran əsəri bir çox festivallarda mükafatlara layiq görülüb.

Qeyd edək ki, Bakıda İran kinosu günləri çərçivəsində Nizami Kino Mərkəzində daha üç ekran əsəri - fevralın 24-də “Xəyalın şirin təmi”, ayın 25-də “Divanə top”, fevralın 27-də “Ayaq-qabım hanı?” bədii filmləri nümayiş olunub.

Lalə

Fevralın 23-dən 27-dək Bakıda keçirilən İran kinosu günləri ilə bağlı qonşu ölkədən gələn nümayəndə heyətində İranın tanınmış kino və teatr aktyoru Babək Hamidian da yer almışdı. Onunla görüşüb qısa söhbət etdik. Müsahibim burada olduğu üç gündə ölkəmizlə bağlı xoş təəssürat əldə etdiyini vurğulayaraq bu vaxtadək Azərbaycana səfər etmədiyinə görə təəssüfləndiyini dedi:

- Nəhayət, İran kinosu günlərində Bakıya gəldiyimə, öz vətənimin mədəniyyətini təmsil etməyimə görə çox məmnunam. Mədəniyyətlərimiz arasında çox da fərqlilik görmədim. Eyni adət və ənənələrin daşıyıcısı olan xalqlarıq. Bura sanki ana evimdir. Qəribəsi də odur ki, mən sənətimlə əlaqədar dünyanın bir çox ölkələrinə səyahət etmişəm. Amma Azərbaycan yeganə ölkə oldu ki, burada məmnuniyyətlə köçüb yaşayaram. Biz İranda Azərbaycanı kino və teatrdan daha çox musiqisi ilə tanıyırdıq. Bu gün müasir kinematografılar beynəlxalq kinofestivallarda iştirak edirlər. Əfsus ki, hələ birgə əməkdaşlıq sahəsində təkliflər olmayıb. Amma Azərbaycandan təklif olarsa, həm rejissor, həm də gənc aktyorlar üçün ustad dərsləri keçməyə şad olarıq. Azərbaycan kinosunda dünyəvi problemləri

“Bəşəri problemlərdən bəhs edən filmlər ölkəni daha tez tanıdır”

ehtiva edən mövzuları görmək istərdim. Məhz bəşəri problemlər əks olunan filmlər ölkəni daha tez tanıdır. Müasir dünyanın problemləri bu gün kinoda daha çox cəlbedici xarakter daşıyır.

- Şəhərlə tanışlıq imkanınız oldumu?

- İçərişəhəri hədsiz bəyəndim.

Qısa zaman ərzində Bakını tam gəzə bilmədim. Bunun üçün yenidən Azərbaycana səfər etmək istərdim. Xəzərin Bakı sahililə İran sahililə arasındakı fərq yetərincədir. Bir də burada olduğum müddətdə Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ

münaqişəsi haqqında dolğun məlumat əldə etdim. Biz sənət adamları münaqişələrin əleyhinəyik. Tam əminliklə deyə bilərəm ki, əgər dünya kinosunda nə zamansa bu mövzuda film çəkilərsə, biz hər zaman Azərbaycanın tərəfində, onu dəstəkləyən sənət heyəti kimi çıxış edəcəyik.

- Azərbaycan musiqisi deyiləndə ilk xatırladığınız kimlərdir?

- Uşaqlıqdan azərbaycanlı ailəsində böyüdüyüm üçün Rəşid Behbudovu, muğam ifaçılarını, Həbib Əliyevi, simfonik əsərləri hər zaman sevgi ilə dinləmişik. Est-rada musiqisinə o qədər də marağımız olmadığından, xalq musiqisini indi də böyük sevgi ilə dinləyirəm.

- Hazırda hansı layihələr üzərində işləyirsiniz?

- Fransadan bir təklif almışdıq. Yəqin ki, yaxın zamanda bu ekran əsərinin üzərində çalışmalar başlayacaq. İranda keçirilən 37-ci Beynəlxalq Fəcr Film Festivalında ən məhsuldar kişi aktyoru nominasiyasında “Büllür simurq” mükafatına layiq görüldüm. Hazırda Tehranda bir neçə filmə çəkilirəm.

- Teatrda da çalışırsınız. İran teatri haqqında nə deyərdiniz?

- Mən teatr ixtisası üzrə təhsil almışam. 2011-ci ildə teatr sahəsində uğurlarıma görə mükafat qazanmışam. Qeyd edirəm ki, İranda teatr kinodan bir pillə öndədir. Qadınlar teatr sahəsində daha aktiv fəaliyyət göstərirlər.

- Sənətdən savayı hansısa hobbiniz varmı?

- Düzü, çəkilişlər vaxtımızı çox alır. Amma həyat yoldaşım da aktrisa olduğu üçün ədəbi əsərlərin mütaliəsini çox sevirik. Dünya kinosu nümunələrinə baxmağı və təbii ki, musiqi dinləməyi də çox sevirəm. Mütaliədən sonra ədəbi və sənət baxımından yaradıcı müzakirələr bizim hobbimizin əsas tərəfi sayıla bilər.

- Azərbaycanda olduğunuz müddətdə xalqlarımız arasındakı hansı mənəvi bağlılıq daha çox diqqətinizi cəlb etdi?

- Bakıda səməni gördüm. Bir anlıq özümü evdə, Novruzunu öz vətənimdəki kimi hiss etdim. Milli-mənəvi, əxlaqi dəyərlərimizdə yaxınlıq var, mətbəximiz oxşardır. Düşünürəm ki, əgər dövlətlər arasında sərhədlər olmasaydı, insanlar daha xoşbəxt yaşayardılar. Azərbaycandan çox xoş xatirələrlə ayrılıram.

L.Azəri

Uşaqların “Xocalı” tamaşası

Fevralın 26-da Bakı Şəhər Mədəniyyət və Turizm Baş İdarəsinin təşkilatçılığı ilə Rəşid Behbudov adına Dövlət Mahını Teatrında Bakı Uşaq Teatri nəzdində fəaliyyət göstərən “Günay” Uşaq teatrının ifasında Zərəngiz Dəmirçi Qayalının “Xocalı” tamaşası nümayiş olunub.

Tədbirdə teatrın direktoru İntiqam Soltan və digər çıxış edənlər Xocalı soyqırımının Azərbaycan tarixinin

ən dəhşətli səhifələrindən biri olduğunu bildiriblər. Diqqətə çatdırılıb ki, Xocalı faciəsi Xatın, Lidisa, Naqasaki, Hiroshima soyqırımları kimi bəşəriyyət tarixinə düşmüş qanlı bir aksiyadır.

Sonra “Xocalı” tamaşası nümayiş olunub. Tamaşanın rejissoru Larisa Tarusova, baletmeysteri Günəş Talıblı, ideya müəllifi Aygün Zamanlıdır.

Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatın Gənclər Forumunun baş əlaqələndiricisi Leyla Əliyevanın təşəbbüsü ilə başlayan “Xocalıya ədalət!” beynəlxalq təbliğat-təşviqat kampaniyası on ildir uğurla həyata keçirilir. İndiyədək kampaniya çərçivəsində Avropa, Asiya, Afrika, Şimali və Cənubi Amerikanın 70-dən çox ölkəsində Xocalı soyqırımı ilə əlaqədar tədbirlər keçirilib, kitablar nəşr olunub, filmlər çəkilib. Xocalı faciəsi bir sıra dövlətlər və beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən soyqırımı kimi tanınıb.

Fevralın 24-də “Xocalıya ədalət!” beynəlxalq kampaniyası çərçivəsində Azərbaycan Respublikası Əsir və itkin düşmüş, girov götürülmüş vətəndaşlarla əlaqədar Dövlət Komissiyasının təşkilatçılığı ilə Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin (DTX) Mədəniyyət Mərkəzində soyqırımının 26-cı ildönümü ilə bağlı “Qarabağın səsi” adlı rəsm əsərlərindən ibarət sərgi və ədəbi-bədii tədbir keçirilib.

Tədbirdə dövlət və hökumət rəsmiləri, Milli Məclisin deputatları, ölkəmizdə akkreditə olunan diplomatik korpusun nümayəndələri, Xocalı soyqırımının şahidləri iştirak

rak ediblər.

“Qarabağın səsi” aksiyasına 300-dən çox rəsm əsəri qəbul edilib. Mədəniyyət və incəsənət nümayəndələrindən ibarət münisiflər heyəti tərəfindən rəsmlərin sərgisi-nin təşkil olunması məqsədilə seçim keçirilib. Sərgidə iştirak üçün yaş məhdudiyyəti qoyulmayıb. Seçim mərhələsinə həm həvəskar, həm də peşəkar rəssamlar əsərlərini təqdim ediblər. Rusiya, Türkiyə, İsveç və İsraildən də mövzu ilə bağlı əsərlər göndərilib.

Tədbir iştirakçıları münisiflər heyəti tərəfindən seçilmiş rəsm əsərlərinin sərgisi ilə tanış olublar.

Sərgidə, həmçinin Əsir və itkin düşmüş, girov götürülmüş vətəndaşlarla əlaqədar Dövlət Komissiyasının işçi qrupu tərəfindən hazırlanmış, Ermənistanın Azərbaycan ərazilərinin 20 faizini işğal etməsi, dinc əhaliyə qarşı vəhşiliklər və Xocalı soyqırımına dair faktları əks etdirən kitablar, digər əyani vəsaitlər təqdim olunub.

Sərgi ilə tanışlıqdan sonra “Qarabağın səsi” aksiyasının yaradıcı kollektivi tərəfindən tanınmış incəsənət xadimlərinin də iştirak etdikləri ədəbi-bədii proqram təqdim olunub. Mərasimin təsirli məqamlarından biri Leyla Əliyevanın 2 yaşlı

şəhid Zəhraya həsr etdiyi şeirin gənc istedad, Prezident təqaüdcüsü Fidan Hüseynova tərəfindən rusca səsləndirilməsi oldu. Şeir 2017-ci ildə Füzulinin Aloxanlı kəndinə ermənilərin atdığı mərmə nəticəsində həyatını itirən ikiyaşlı qıza həsr olunsada, Qarabağ müharibəsi başlanandan bəri düşmən gül-ləsinə tuş gəlmiş bütün uşaqların xatirəsinə bir elegiyadır.

Mərasimdə Xocalı soyqırımının şahidi Rəhilə Quliyeva çıxış edərək o gecənin dəhşətlə dolu xatirələrini bölüşüb.

Ədəbi-bədii proqramda Azərbaycan Dövlət Xor Kapellası, Qara

Qarayev adına Azərbaycan Dövlət Kamera Orkestri, xalq artistləri Alim Qasimov, Zülfiyyə Xanbabayeva, əməkdar artistlər Fərqanə Qasimova, Abbas Bağirov, Sevdə Ələkbərzadə, Mehriban Zəki, Tünzalə Ağayeva, “O səs Türkiyə” mahnı yarışmasının qalibi Elnur Hüseynov, “Söz” ədəbi layihəsinin rəhbəri şairə Nigar Həsənzadə, Azərbaycan Dövlət Pantomima Teatrının kollektivi, “Səma” rəqs qrupu, Azərbaycan Milli Konservatoriyasının tələbələri çıxış ediblər. Kompozisiya faciənin dəhşətlərini dramatik səhnələrin, poeziya və musiqinin dili ilə əks etdirib.

“Qarabağın səsi”

Rəsm sərgisi və ədəbi-bədii tədbir keçirilib

“Unudulmaz dərdimiz - Qarabağ”

Fevralın 24-də Bakı Xətai Sənət Mərkəzində “Unudulmaz dərdimiz - Qarabağ” adlı rəsm sərgisinin açılışı oldu. Bir neçə qurumun dəstəyi ilə keçirilən sərgini giriş sözü ilə layihə rəhbəri Elnur İsgəndərova açdı. Xocalı şəhidlərinin xatirəsi bir də-

qiqəlik sükutla yad edildi.

Xətai Sənət Mərkəzinin direktoru Zəhid Əvəzov, Təxsis Olunmuş Hərbçilərin Gəncləri Maarifləndirmə İctimai Birliyinin sədri Emin Həsəni, “Ziya” İnsan Hüquqlarının Müdafiə Mərkəzinin sədri Səyyad Bayramov, “Ehtiyatda olan Zabitlər Konfederasiyası” İctimai Birliyinin sədri Məmməd Hüseyin Sarıyev, Gəncliyə Yardım Fondunun prezidenti Əhməd Tecin və başqaları Xocalı faciəsinin Azərbaycanın tarixinə XX əsrin ən dəhşətli səhifələrindən biri kimi daxil olduğunu qeyd etdilər, soyqırımı haqqında həqiqətlərin ardıcıl olaraq dünyaya çatdırılmasının vacibliyini vurğuladılar.

Tədbirin təşkilatçısı Aygün İsgəndərova sərgidə müxtəlif yaş qruplarını təmsil edən rəssamların və dekorativ sənət ustalarının 150-dən çox əsərinin nümayiş olunduğunu bildirdi.

S.Qaliboğlu

“Şəhid şəhər” rəsm müsabiqəsinə yekun vurulub

Fevralın 23-də Xətai Sənət Mərkəzində Xocalı soyqırımının 26-cı ildönümünə həsr olunmuş “Şəhid şəhər” uşaq rəsm müsabiqəsinin yekun sərgisi açılıb.

Müsabiqə Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi, Azərbaycan Dövlət Rəsm Qalereyası, Rəssamlar İttifaqı, Xətai Rayon İcra Hakimiyyəti və Xətai Sənət Mərkəzinin birgə təşkilatçılığı ilə gerçəkləşib.

Tədbirdə Dövlət Rəsm Qalereyasının direktoru Qalib Qasimov və Xətai Rayon İcra Hakimiyyəti başçısının müavini Jalə Abdliyeva çıxış edərək müsabiqənin əhəmiyyətindən da-

nışılıb.

Bildirilib ki, müsabiqədə respublikanın müxtəlif bölgələrindən 15 yaşadək uşaqlar iştirak edib. Sərgi üçün seçilən işlərdə mövzu və düzgün kompozisiyaya üstünlük verilib. Qeyd edilib ki, müsabiqənin keçirilməsində məqsəd Xocalı soyqırımı qurbanlarının xatirəsinə yad etmək və qan yaddaşımızı uşaqların sənət təxəyyülündə əks etdirməkdir.

Müsabiqəyə 400-dən çox uşaq qatılıb. Yekun sərgidə 170 uşağın əl işləri yer alıb.

Sonda qaliblər diplom və təşəkkürnamə ilə təltif olunublar.

“Sonsuz dəhliz” Daşkənddə nümayiş etdirilib

Ölkəmizin Özbəkistandakı səfirliyinin nəzdindəki Heydər Əliyev adına Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzində Xocalı faciəsinin 26-cı ildönümü ilə bağlı anma mərasimi keçirilib. Tədbirdə xarici diplomatlar, azərbaycanlı diasporun üzvləri, yerli ictimaiyyət nümayəndələri iştirak ediblər. Mərkəzin foyesində “Xocalıya ədalət!” kampaniyası çərçivəsində fotosərgi, habelə Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qa-

rabağ münəcişəsi ilə bağlı kitab sərgisi açılıb.

Mərasimdə çıxış edən Azərbaycanın Özbəkistandakı səfiri Hüseyn Quliyev Xocalı faciəsi haqqında ətraflı məlumat verib. Səfir qeyd edib ki, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı, 10-a yaxın ölkənin parlamenti, ABŞ-ın 20-dək ştatı Xocalı soyqırımını tanıyıb.

Sonra litvalı rejissor Aleksandr Broksun Xocalı faciəsin-

dən bəhs edən “Sonsuz dəhliz” sənədli filmi nümayiş etdirilib. Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyevanın təşəbbüsü ilə çəkilən filmdə Ermənistan silahlı qüvvələrinin törətdikləri soyqırımının şahidləri olmuş xarici jurnalistlərin faciədən 20 il sonra Azərbaycana gələrək, qətləndirildikdən xilas olmuş şəxslərlə görüşlərində lentə aldıkları xatirələrə bəhs edilir.

Hər il Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin təşkilatçılığı və iştirakı ilə regionların adət-ənənələrinin, mədəni və iqtisadi imkanlarının nümayişi və turizmin təşviqi məqsədilə müxtəlif festivallar keçirilir. Bu festival-lar yerli və xarici turistlərin marağına səbəb olmaqla yanaşı, ölkəmizin mədəni zənginliyinin və milli kulinariya nümunələrinin təbliği baxımından əhəmiyyət kəsb edir.

Meyvələrin bəhsi - mədəni irsin vəsfi

Regionlarda keçirilən rəngarəng festival və bayramlar turizmi təşviq edir

2017-ci ilin noyabrında Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi və Göyçay Rayon İcra Hakimiyyətinin birgə təşkilatçılığı ilə Göyçayda reallaşan XII Nar festivalına diplomatik korpusun nümayəndələri, yerli və xarici turistlər qatılmışdı. Ənənəvi festivalda nar məhsullarının istehsalı ilə məşğul olan müəssisələrin malları ilə bərabər, nardan hazırlanan maraqlı əl işləri, milli musiqi və folklor nümunələri nümayiş olunur, nar ilə bağlı müsabiqələr və oyunlar keçirilir.

Ötən ilin noyabrında Balakən rayonunda ilk dəfə təşkil olunan Xurma festivalı da maraqla qarşılanıb. Festival çərçivəsində ölkəmizdə yaşayan azsaylı xalqların folklor kollektivlərinin çıxışları, rayonun adət-ənənələrini əks etdirən mədəniyyət nümunələrinin sərgiləri və maraqlı konsert proqramı təqdim edilib. Festivalda yerli və xarici qonaqlar üçün xurmadan hazırlanmış kulinariya məhsulları və kompozisiyaları, kənd təsərrüfatı məhsullarının

sərgiləri təşkil olunub.

Azərbaycanın əsas turizm mərkəzlərindən sayılan Qəbələdə keçirilən beynəlxalq tədbirlər bölgə-

nin turizm imkanlarını geniş şəkildə nümayiş etdirir. Ötən ilin avqustunda Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin dəstəyi və rayon İcra Hakimiyyəti, Azərbaycan Milli Kuli-

nariya Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə gerçəkləşən V Beynəlxalq Mürəbbə Festivalı da bu qəbildən idi. Festivala 20-dək ölkədən iştirakçılar, eləcə də ölkəmizin 30-dan çox

bölgəsindən mürəbbə istehsalçıları qatılmışdı.

Gəncə şəhərində ötən ilin dekabrında keçirilən IV Beynəlxalq Şərab Festivalı da böyük marağa səbəb olub. Festivalda ölkəmizin müxtəlif şəhər və rayonlarındakı şərab istehsalı müəssisələri ilə yanaşı, Rusiya, Ukrayna, Belarus, Moldova, Gürcüstan, Fransa, İtaliya, Bolqarıstandan qonaqlar da iştirak ediblər. Ənənəvi festival Azərbaycanda şərab istehsalı müəssisələrinə öz məhsullarını nümayiş etdirmək üçün geniş imkanlar yaradır.

Quba şəhərindəki Heydər Əliyev adına Mədəniyyət və istirahət parkında oktyabrda təşkil olunan V Alma bayramı və I Xalça festivalı da ötən ilin yadda qalan tədbirlərindən olub. Alma festivalında 30-dan çox ölkədən nümayəndələr iştirak edib. Tədbir çərçivəsində adət-ənənələrimizi əks etdirən kompozisiyalar, milli rəqslər, rayonda becərilən alma sortları, bu meyvədən hazırlanan şirniyyatlar və içkilər nümayiş etdirilib. Qonaqlara ölkəmizin şimal regionunda yaşayan azsaylı xalqların mətbəxlərini və həyat tərzini əks etdirən stendlər təqdim olunub.

Festival iştirakçılarına Azərbaycan xalçaları və onların toxunma prosesi nümayiş etdirilib. Azərbaycan xalçalarının zənginliyi qonaqların marağına səbəb olub.

Sadalanan tədbirlər bir daha göstərir ki, Azərbaycan regionlarının turistik özəlliklərini, mədəni zənginliyini tanımaq üçün geniş imkanlar mövcuddur. Bu cür layihələr hər zaman turistlərin diqqətini cəlb edir, ölkəmizə böyük maraq yaradır.

Xaricdə bir semestr təhsil imkanı davam edəcək

Azərbaycan Turizm və Menecment Universitetində (ATMU) 2017/2018-ci tədris ilində xarici ali təhsil ocaqlarında bir semestr təhsil alıb qayıdan tələbələrle görüş keçirilib.

Rektor İlham Mədətov hazırkı tədris ilində də ATMU-nun bir neçə tələbəsinin beynəlxalq layihələr və əməkdaşlıq proqramı çərçivəsində xarici universitetlərdə müxtəlif ixtisaslar üzrə təhsil alacaqlarını diqqətə çatdırıb. Məlumat verilib ki, ötən tədris ilində beynəlxalq layihələr və əməkdaşlıq proqramı üzrə universitetin yeddi tələbəsi xaricdə bir semestr təhsil alıb. Onlardan 2-si "Mövlanə mübadilə proqramı" çərçivəsində Türkiyənin Sakarya Universitetində, bir nəfər "Erasmus+" proqramı çərçivəsində Əskişəhər

Anadolu Universitetində, 2-si Almaniyanın Yade Tətbiqi Elmlər Universitetində, daha iki tələbə isə "Azərbaycan-Avstriya" təhsil proqramı üzrə Avstriyanın

Krems Tətbiqi Elmlər Universitetində təhsil müddətini uğurla başa vurub.

Fariz

Dubayda keçirilən beynəlxalq tədbirdə ölkəmiz də təmsil olunub

Hər bir xalqın dili, adət-ənənəsi, mədəni irsi onu dünyada tanıdan zənginlikdir. Azərbaycan xalqının çoxəsrlik mədəni irsi, ana dilimiz bizim böyük sərvətimizdir və onu yaşatmaq, təbliğ etmək hər bir soydaşımızın borcudur. Çünki millət öz dilinə, mədəniyyətinə sahib çıxmasa, milli kimliyini, varlığını sübut edə bilməz. Həmvətənlərimiz harada yaşamalarından asılı olmayaraq bu yolda daim birlik, həmrəylik nümayiş etdirməlidirlər.

Bu günlərdə Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin (BƏƏ) Dubay şəhərində fəaliyyət göstərən "International School of Choueifat" tədris mərkəzində təşkil edilən "Beynəlxalq gün" (International Day) adlı tədbir də orada yaşayan soydaşlarımızın bu sahədə mütəşəkkilliyinin bir nümunəsi olub.

Məlumat üçün bildirik ki, SABIS (Qlobal Təhsil Şəbəkəsi) təhsil sistemi əsasında fəaliyyət göstərən bu məktəbdə 30-dan çox ölkədən şagirdlər təhsil alır. Onların arasında otuzaya yaxın azərbaycanlı da var. Həmin tədbirdə onların ailələri də yaxından iştirak edib. Azərbaycanlı şagirdlərin valideynləri adət və ənənələrimizi, zəngin mətbəx mədəniyyətimizi yüksək səviyyədə təqdim ediblər.

Azərbaycanın Dubaydakı baş konsulluğunun əməkdaşı Tural Hüseynov ölkəmizin tarix və mədəniyyəti haqqında ərəb və ingilis dillərində müxtəlif çap məhsullarını tədbirin qonaqlarına təqdim edib. Həmçinin uzun illərdir ailəsi ilə BƏƏ-də yaşayan Rəna Xəlilova, Kamilla Nabati və başqa soydaşlarımız ölkəmizin mədəni zənginliklərinin təbliğində zəhmətlərini əsirgəməyiblər. Tədbir iştirakçıları xalqımızın adət-ənənələrinə, xüsusilə milli mətbəx nümunələrinə böyük maraq göstəriliblər.

ATMU tələbələrinin layihəsi birinci yərə layiq görülüb

Azərbaycan Turizm və Menecment Universitetinin (ATMU) müəllimləri və tələbələri "Baku Business Factory" (BBF) layihə yarışmasında iştirak ediblər. Layihələrin son dəyərəndirmə mərhələsində universitetin əməkdaşları ilə görüşən BBF-nin idarə heyətinin sədri Anar Əskərov bu cür tədbirlərin iqtisadi sektora müsbət təsir edəcəyini diqqətə çatdırıb.

ATMU-nun Marketing kafedrasının müdiri Anar Eminov müasir turizm təhsilinin planlaşdırılmasında universitet-sənaye əməkdaşlığının əhəmiyyətindən bəhs edib. Biznes idarəçiliyi fakültəsinin dekanı Anar Mirzəyev bu əməkdaşlığın hər iki tərəf

üçün üstünlüklərindən danışib. İki gün davam edən layihə dəyərəndirməsi nəticəsində ATMU-nun IV kurs tələbələri Cəmilə Quliyeva, Ülvi Ramazanov, Ceyhun Məmmədov və Əli Nəcəfovun hazırladıqları layihə (butik hotelin layihələndirilməsi və əsaslandırılması) birinci yərə layiq görülüb.

Sonda BBF-nin layihə meneceri Rəşad Məmmədov tərəfindən ATMU-nun Marketing kafedrasının müəllimi Uğur Babayevə təşəkkürnamə, tələbələrə diplomları təqdim olunub.

F.Hüseynov

III Buktreyler festivalında iştirak şərtləri

Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin təşkilatı dəstəyi ilə kinoaktyor, prodüser Ruslan Sabirinin təşəbbüsü əsasında keçirilən Buktreyler festivalının məqsədi kitab və mütaliənin cəmiyyətimizdə təbliği, mütaliəyə münasibətin yaradıcı formalarının inkişafı və dəstəklənməsi, kino sahəsində istedadlı və yaradıcı gənclərin (rejissor, operator, rəssam, aktyor, qrimçi və s.) üzə çıxarılması, buktreylərlərin incəsənət və biznesdə bir istiqamət kimi inkişafıdır.

Festivalda iştirak şərtləri aşağıdakılardır:

- ⇒ festivalda yaşından asılı olmayaraq arzu edən hər kəs iştirak edə bilər;
- ⇒ festivalda çap şəklində nəşrdən çıxmış (nəşr ilindən asılı olmayaraq) azərbaycanlı müəllifin kitabından və ya kitab seriyasından bəhs edən buktreylər iştirak edir;
- ⇒ festivala bir iştirakçı tərəfindən təqdim olunan buktreylərlərin sayına məhdudiyyət qoyulmur;
- ⇒ təqdim edilmiş buktreylərin öz müəllif işi olmasına və kimsənin müəllif hüquqlarının pozulmamasına iştirakçı zəmanət verir. Əks halda, kimsənin müəllif hüquqlarının pozulmasına görə məsuliyyəti iştirakçı daşıyır;
- ⇒ buktreylərlərdə qanunvericiliyə zidd olan - siyasi, dini, irqi və milli ayrı-seçkiliyi təbliğ edən, senzuradankənar ifadələri əks etdirən məzmun qadağandır;
- ⇒ buktreylər münisiflər tərəfindən təhlil edilmir və geri qaytarılmır;
- ⇒ buktreylər müəllifdən icazə alınmadan və buna görə heç bir ödəniş edilmədən festivalın təbliği məqsədilə istifadə edilə, festivalın rəsmi saytında və internet resurslarda yerləşdirilə bilər.

Buktreylər aşağıdakı tələblərə cavab verməlidir:

- ⇒ xronometrajı: 3 dəqiqəyədək;
- ⇒ formatı: mpeg4, mpeg, mpg, avi, wmv;
- ⇒ minimal ölçüsü: 1080p Full HD (1920x1080);
- ⇒ media forması: oyun (aktyorların iştirakı ilə), qeyri-oyn (aktyorların iştirakı olmadan), animasiya (çizgi filmi);
- ⇒ əvvəldə festivalın və dəstəkçilərin loqoları yerləşdirilməlidir;
- ⇒ sonda buktreylərin aid olduğu kitabın fotosu və festivalın saytının ünvanı yerləşdirilməlidir;
- ⇒ festivalın təşkilinə aidiyyəti olmayan brendlər, markalar, ticari nişanlar, eləcə də kommersiya təşkilatları və sponsorlar barədə məlumat əks etdirilməməlidir.

İştirak şərtlərinə uyğun gəlməyən və tələblərə cavab verməyən buktreylər festivala buraxılmır.

Son müraciət tarixi: 8 aprel 2018-ci il

Daha ətraflı məlumatı festivalın www.booktrailer.az saytında, həmçinin www.facebook.com/BooktrailerFest facebook səhifəsində əldə etmək olar.

“Xocalı - XX əsrin soyqırımı” adlı kitab sərgisi açılıb

Fevralın 23-də Milli Kitabxanada Xocalı faciəsinin 26-cı ildönümünə həsr edilmiş kitab sərgisinin açılışı oldu. Tədbir çərçivəsində kitabxananın fonduna daxil olmuş “Xocalı şahidləri danışır” kitabının təqdimatı da keçirildi.

Əvvəlcə Xocalı soyqırımı qurbanlarının xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edildi. Tədbiri Milli Kitabxananın direktoru Kərim Tahirov açaraq Xocalı faciəsinin tariximizdə, qan yaddaşımızda yeri haqqında danışdı, ötən illərdə bu mövzuda çoxlu nəşrlərin işıq üzünə çıktığını dedi. Qeyd etdi ki, bu haqda nə qədər deyilsə də, yazılsa da, azdır, çünki Xocalı soyqırımı tariximizin ən qanlı səhifəsidir.

“Xocalı şahidləri danışır” adlı kitab barədə məlumat verən direktor bildirdi ki, “Azərbaycan” qəzeti tərəfindən nəşr edilən kitabda Xocalı soyqırımının şahidi olan insanların acı xatirələri əksini tapıb. Kitabın ideya müəllifi Azərbaycan Respublikası Prezidentinin ictimai-siyasi məsələlər üzrə köməkçisi, professor Əli Həsənov, redaktoru “Azərbaycan” qəzetinin baş redaktoru, Milli Məclisin deputatı Bəxtiyar Sadiqovdur. Nəşr Prezident yanında Bilik Fondunun maliyyə dəstəyi ilə işıq üzünə gərək. Kərim Tahirov tarixi həqiqətlərdən bəhs edən belə nəşrlərin beynəlxalq kitab sərgilərində təqdim olunmasının vacibliyini diqqətə çatdırdı.

Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi Kitab dövryyəsi və nəşriyyatlarla iş şöbəsinin əməkdaşı Elbəy Əli, Milli Kitabxananın nəşriyyat işləri üzrə baş

mütəxəssisi Gülbəniz Səfərləyeva və direktor müavini Ədibə İsmayılova çıxış edərək Xocalı müsibətinin erməni millətçilərinin xalqımıza qarşı məq-

xalq kampaniyasının həyata keçirildiyi vurğulandı.

Qax rayon MKS-nin əməkdaşı Şairə Solmaz Elqızı Xocalı faciəsinə həsr etdiyi şeirini söylədi.

Çıxışlardan sonra tədbir iştirakçıları Milli Kitabxana tərəfindən təşkil edilən “Xocalı - XX əsrin soyqırımı” adlı sərgi ilə tanış oldular. Sərgidə Xocalı həqiqətləri haqqında Azərbaycan və xarici dillərdə kitablar, fotolar, qəzet və jurnal materialları nümayiş olunur.

Xocalı soyqırımının 26-cı ildönümü münasibətilə Milli Kitabxananın nəzdində fəaliyyət göstərən “Açıq kitabxana”da da kitab sərgisi

və fotoqalereya təşkil edilmişdi. Tədbirə Bakı şəhər 23 sayılı orta məktəbin 5 a sinif şagirdləri qatılmışdı. Kitabxananın əməkdaşları tərəfindən şagirdlərə Xocalı faciəsi haqqında məlumat verildi.

Savalan Fərəcov

sədyönlü soyqırımı siyasətinin davamı olduğunu diqqətə çatdırdılar. Soyqırımı ilə bağlı tarixi həqiqətlərin dünyada yayılması istiqamətində dövlət qurumları, digər təşkilatlar tərəfindən tədbirlərin, Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyevanın təşəbbüsü ilə “Xocalıya ədalət!” beynəlxalq kampaniyasının həyata keçirildiyi vurğulandı.

Azərbaycanın mədəni irsinin qorunub gələcək nəsillərə ötürülməsi, mədəni dəyərlərimizin tanınması məqsədilə Xalq Bank tərəfindən həyata keçirilən “Xalq əmanəti” layihəsi çərçivəsində növbəti nəşr - “Aşıq ədəbiyyatı antologiyası” üçcildliyi çap olunub.

“Aşıq ədəbiyyatı antologiyası” üçcildliyi nəşr edilib

Nəşrin təqdimat mərasimində Milli Məclisin deputatı, akademik Nizami Cəfərov, Azərbaycan Aşıqlar Birliyinin sədri, professor Məhərrəm Qasımlı, filologiya üzrə elmlər doktoru, professor Qəzənfər Paşayev layihəni yüksək qiymətləndirərək nəşrin ərşəyə gəlməsində əməyi olanları təbrik ediblər. Qeyd edilib ki, nəfis tərtibatda və yüksək tirajla nəşr olunan üçcildlik aşıq sənətini təbliğ etmək baxımından olduqca əhəmiyyətlidir.

Diqqətə çatdırılıb ki, ölkəmizdə aşıq sənətinə yüksək diqqət və qayğı göstərilir.

Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun rəhbəri, UNESCO-nun xoşməramlı səfiri Mehriban Əliyevanın bu sahədə fəaliyyəti nəticəsində 2009-cu ildə Azər-

baycanın aşıq sənəti UNESCO-nun Qeyri-maddi mədəni irs siyahısına daxil edilib.

Bildirilib ki, Azərbaycan aşıq yaradıcılığı incələrinin toplandığı nəşr üç tematik cildəndir (“Aşıq poeziyası”, “Qəhrəmanlıq dastanları”, “Məhəbbət dastanları”) ibarətdir. Topluda həm də müəllifi məlum olmayan əsərlər, arxaik və ecnəbi sözlərin lüğəti verilib. Toplu bu sahədə tanınmış alimlərin birgə səyi ilə hazırlanıb.

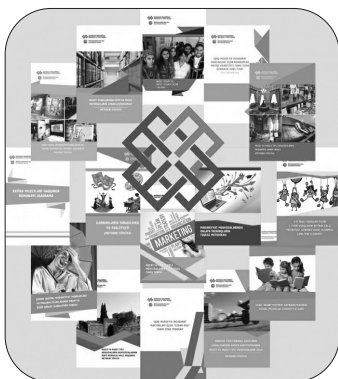
Aşıq ədəbiyyatı antolo-

giyası” 2010-cu ildən həyata keçirilən “Xalq əmanəti” layihəsinin sayca 16-cı nəşridir. Layihə çərçivəsində kitablar üç dildə - Azərbaycan, ingilis, rus dillərində çap olunur. Nəşrlər təhsil müəssisələrinə, uşaq evləri və kitabxanalara, müxtəlif fondlara, dövlət müəssisələrinə, xarici ölkələrə Azərbaycan xaricdə fəaliyyət göstərən diplomatik nümayəndəliklərinə hədiyyə olunur. Layihənin rəhbəri Rafiq Həşimov, redaktoru Səlim Babullaoglyudur.

Yeni metodiki vəsaitlər çapdan çıxıb

Mədəniyyət müəssisələrinin fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi və orada çalışan əməkdaşların peşəkarlıq səviyyəsinin dəstəklənməsində böyük əhəmiyyət kəsb edən metodiki vəsaitlərin hazırlanması Mədəniyyət-şünaslıq üzrə Elmi-Metodik Mərkəzin (MEMM) əsas vəzifələrindəndir. Ötən iki ildə 70-dən artıq müxtəlif təyinatlı vəsaitlər hazırlanaraq nəşr edilib.

Mərkəz əməkdaşlarının hazırladığı metodiki vəsaitlərin növbəti dəsti işıq üzünə görüb. Bu sərəya “Muzey işində informasiya texnologiyaları: virtual eksponatlar, internet kataloqlar”, “Muzey və muzey tipli müəssisələrin ekspozisiyalarının bədii memarlıq həlli haqqında”, “Muzey və muzey tipli müəssisələrdə

ekskursiya işinin təşkili”, “Məhdud fiziki imkanlı şəxslərin sosial-mədəni həyata adaptasiyasında muzey və muzey tipli müəssisələrin rolu”, “Dərnəklərin yaradılması və fəaliyyəti”, “Şəhər (rayon) mədəniyyət mərkəzləri və onların filiallarında dram və bədii qiraət dərəcəsinin təşkili”, “Nağıl otağı və nağıl guşəsi üçün təlimat”, “Uşaq musiqi və incəsənət məktəbləri üçün Azərbaycan musiqi ədəbiyyatı fənni üzrə gündəlik dərş proqramı” və digər vəsaitlər daxildir.

Nəşrlərin regional mədəniyyət və turizm idarələrinə, musiqi məktəblərinə göndərilməsi və yerlərdə təqdimatların aparılması nəzərdə tutulub.

İsrail İsrailov

filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, sənətşünaslıq üzrə elmlər doktoru, professor

Bir qayda olaraq, tamaşa adlanan mədəniyyət aktının fasiləsi, şərti olaraq, bayaqdan diqqəti çəkən oyunun müvəqqəti dayanması kimi qəbul edilir. Amma bu ilk baxışda belədir. Yeni səhnəarxası həyat fasiləsiz davam edir. Belə ki, aktyorların bir qismi öz qrim otaqlarında xəyallara qapılır, digər qismi teatrın ən sevimli guşəsi olan bufetə yığılır, başqa bir qismi isə ailə-məişət məsələlərini telefonla araşdırmağa cəhd edir, yaxud səhnə arxasında çalışanlara bu və ya digər çatışmazlıqlarla bağlı iradlarını bildirir və s. Texniki heyətə gəlincə, o, heç nəyə məhəl qoymadan öz işini görür. Bu zaman dekorasiya dəyişdirilir, butaforçu və rekvizitçilər səhnəni bəzəyir, səhnə fəhlələri arxa plana asılanları düzəldir, yeri gəldikcə, çəkiclərini işə salıb, bərkitmə işi görürlər.

Səhnəarxası teatr həyatının belə də ən canlı və təsirli hissəsidir. Çünki burada bədilikdən uzaq olsa da, dialoglar daha konkret, daha dürüst və ünvanlıdır. Burada fərdlərin iyerarxiyası aşkar və dəqiqdir. Burada sözlər müəlliflərin öz dilindən, qrimsiz və bəzəksiz, uyğunsuz mizanalara ehtiyac olmadan səslənir.

Əgər tamaşa teatrın bədii həyatını əks etdirirdisə, fasilə onun real həyatının konkret görüntüsü idi. Buradakı həyat qəribə gəlsə də, daha maraqlı, daha ciddi olurdu. Çünki aktyorun uydurub oynadığı həyatı səhnədə, gerçək həyatı isə mehiz səhnə arxasında yaşanırdı. Və bu həyat fasilə zamanı daha təbii olurdu.

Səhnə arxasında müşahidə edilən intriqaqlar, dedi-qodular, anlaşılmaqlar bədilikdən və dramaturji ustalığından uzaq olsa da, maraqsız olmurdu. Tərəf-müqabillər teatrda mövqeləri və istedad səviyyələri etibarilə fərqli olduqları kimi, çekişmələrin səviyyəsi, elə təsir gücü də müxtəlif olurdu. Bəzən adi dedi-qodu böyük münaqişələrə çevrilir, teatrın rəhbərliyi səviyyəsində müzakirə edilir, tərəflərə "itthamname" oxunurdu. Bu zaman məzəmmət edilənlər də olurdu, teatra əlvida demək məcburiyyətində qalanlar da.

Təəssüf ki, səhnədə alqışlar qazanan sənətkarların səhnəarxası mükafatı çox zaman tənələr, böhtanlar olur. Acınacaqlı olsa da, bir zamanlar həbs edilən, sürgünə göndərilən, güllələnən sənət adamları səhnədəki yaradıcılıqlarına görə deyil, səhnəarxası həyatlarına görə güdəza getmişlər. Bəli, o zaman ki fasilə rahatlıq da gətirə bilərdi, təhlükə də.

O "qanlı-qadali" illər geridə qalandan sonra belə həmin ağır dövrün xofu çoxlarının canında yaşamaqda idi. Yeni nəslin xatırlamadığı o illərin adamları hər sözü yüz ölçüb-biçər, hər kəsin yanında fikir deməyə cəsarət etmər, ağrısız başına dəsmal bağlamasın deyər, ən sadə sözlərə belə, uzaqbaşı xəlif təbəssümlə baş yırğalardı.

Teatrın növbəti nəsil dəyişikli-

yindən sonrakı dövrü yaradıcılıq fəaliyyəti baxımdan tamamilə fərqli mühitin yaranması ilə əlamətdar olsa da, cürbəcür umu-küsülərdən, söz-söhbətlərdən korluq çəkirdi. Amma bu kimi əhvalatları hətta bir-birinə barışmaz mövqe göstərənlər belə şişirtmir, alicənab susqunluqla yaşayır və tezliklə də xeyirxah sənət adamlarının səyi ilə unudub, bağışlayırdılar. Həmin əhvalatlar nəinki teatrın bufet əhlinin müzakirəsinə çıxarılırmı, əksinə, buradakı məzəli zarafatların, gündəlik yaradıcılıq həyatının lətifəsayağı hadisələrinin şux ovqatı içərisində əriyib yox olurdu. Və teatr ictimaiyyəti bir yana, hətta texniki işçilər belə çox zaman həmin işlərdən xəbərsiz qalırdılar. Bunu şərtləndirən səbəblər az deyildi.

Başlıca səbəb bu idi ki, Adil İsgəndərovun qurduğu fəaliyyət rejimi və yaradıcılıq intizamı məslək münasibətlərini, bütövlükdə isə teatr həyatını tənzimləyirdi. Teatrda xili iyerarxiya prinsiplərinin pozulmaz qaydaları işləyirdi. Yuxarı təşkilatların ona hərtərəfli dəstək verməsi öz yerində, amma teatr sənətçilərinin məsuliyyət hissi, professional təəssübkeşliyi, yaradıcılıq sevgisi də öz işini görürdü. Bu dövrün teatrının istinad etdiyi o zaman ki sovet teatrında bərqərar olan K.S.Stanislavskinin "teatr etikası" prinsipləri onun səhnəarxası həyatı üçün də mühüm sayılırdı.

Teatr yaradıcılıq rəqabətini qaçılmaz edən hər bir istedadlı şəxsin sınaq meydanıdır. Və burada müxtəlif şəkildə təzahür edən ədalətsiz tənələrdən tutmuş, həsəddən paxıllığa qədər yol alan suçlamaların yaranması üçün münbit şərait mövcuddur. Amma qeyd edilən dövrün sənət adamları şəxsi ləyaqət hissinə, alicənablığını, qürurunu, özünün sənətinə, çalışdığı teatra sevgisini və sonsuz ehtiramını teatrdaxili işlərində və gündəlik məişət həyatında məsuliyyətini aydın dərk edən yaradıcı şəxsiyyətlər idi. Əlbəttə, onlar da hamı kimi irili-xırdalı şəxsi və güzəran sıxıntılarını, yaradıcılıq problemləri ilə əlləşir, məişət qayğıları ilə üz-üzə idilər.

Müharibə görmüş, aclıq və məhrumiyyət illəri yaşamış bu adamlar sonralar güzəran yaxşılaşdıqca yollarını azmamış, fəxri adların kölgəsinə sığınıb "mənam-mənəmlik" iddiasına düşməmiş, mütəvazi və qürurlu həyat, sadə olmayan sənət ömrü yaşamış, sənətkar adının ucuzlaşmasına imkan verməmişlər.

Bəli, həmin teatr sənət əfsanələrinin yaşadığı və bu günün fəxr etdiyimiz teatr tarixini yaradanların teatrı idi. Heç qarabasma yuxuda da görüb təsəvvür etmək olmazdı ki, Barat xanım, Hökumə xanım, Ələsgər Ələkbərov, yaxud Mehdi Məmmədov televiziya, radioda, qəzetdə bir-birini nədəsə suçlasın və ya hərzə-hərzə iddialarla həmkarının qarasına xoşagəlməz söz söyləsin. Çünki onların şəxsi ləyaqət hissi və yaradıcılıq məharəti yüksək sənət amalının əhəngdarlığı ilə mənəli idi. Aydın məsələdir ki, heyretəməz fitri istedadları, sənətinə fədakar və zəhmətkeş münasibətləri, alicənab və təvəzökar təbiətləri onları tamaşa zalının hündür səhnə yüksəkliyindən daha çox teatr ictimaiyyətinin gözündə qatqat ucaltmışdı. Odur ki, bu sayaq müqtədir sənətkarların çalışdığı teatrın ictimai nüfuzu artdıqca, təbii olaraq, sənətin, yaradıcılığın qüdsallığı hadisəsi baş verir, səhnə mədəniyyətinin estetik bərkəti artırdı.

O zamanlar gözündən tük qaçmayan senzurası, ideoloji basqıları, konyuktur tapşırıqları ilə bərabər sovet dövlətinin müəyyən "qayğıları" da var idi. Sovet dövrünün səhnə xadimlərinə fəxri adların verilməsini, "artistlər evi" adlanan binanın inşasını və s. irili-xırdalı imtiyazları da xatırlamaq olar. Amma bunlar bir artistin o biri üzərində böyüməsi deyil, hər kəsin fərdi uğur faktı olaraq qalır, fəxri adlar müdafiə qalxanına çevrilmir, hikkələrə, intizamsızlığa əsas olmurdu.

Zaman təbii olaraq, irəliləyir, teatrda nəsil dəyişməsi baş verir, böyük fədakarlıqların, fitri istedadların və zəhmətlərin bahasına yaranmış sənət mozaikası dağılırdı. Sanki müxtəlif səbəblərlə teatrdan

ayrılan, yaxud dünyasını dəyişən hər sənətkar bir zamanlar kollektiv sayıla yaradılan həmin o möhtəşəm sənət mozaikəsindən haqq etdiyi öz parçasını da özüllə bərabər aparırdı. Beləliklə, teatr sənətini təşkil edən bütün komponentlərin təmsilçiləri - dramaturq, aktyor, rejissor və tamaşaçı nəsl yerini dialektik olaraq özündən sonra gələn nəsle qoyub getdi və...

Və teatr, mərhum dostum Vaqif İbrahimoğlu demişkən, elə "epoxaya düşdü" ki, onun etik qaydaları, yeni baxışlara söykənən meyarların təsiri altında ideya-mənəvi dəyərlərə münasibəti, təcridən büsbütün dəyişdi və cəmiyyətin barometri olan teatrın həm yaradıcılığı, həm də səhnəarxası həyatı dəyişməli oldu.

Bir zamanlar az qala qüdsal sayılan sənət meyarları bəsitləşdirildi, səhnə ifasında arxaik oyun üslubundan imtina başqa bir fəsada yol açdı. Bu illərdə "kustarçılıq" (C.Cəfərov) səviyyəsində olan dramaturgiyanın, peşə (sənətkarlıq yox) qabiliyyəti olan aktyor fərdlərinin (müxtəlif yollarla) müqavimətsiz teatra daxil olması ilə əyalət düşüncəsi səhnəyə ayaq açdı. Ən qəribə və acınacaqlısı bu idi ki, teatr özünün bu halından məmnun idi. Çünki zahiri vəziyyət sabit görünürdü. Yeni dövlət dotasiyası ilə fəaliyyəti təmin edilən teatra pyeslər gəlir, onların əsasında hazırlanan tamaşalar göstərilir, təyin edilmiş planlar doldurulur, güzəran da qaydasında davam edirdi. Zahiri şərtlər yerli-yataqlı olduğu halda, görülən işlərin necəliyi kimsə üçün maraqlı deyildi. Səhnə həyatında bayağılıq, mövzu darlığı, ifadakı səviyyə endikcə, səhnəarxası həyatda dedi-qodu, paxıllıq, açıq düşmənçiliyə çevrilən rəqabət, xüsusi imtiyazlardan qaynaqlandı. Bu zaman eqoist iddialar baş qaldırır, teatrdaxili sənət etikasının ən sadə prinsipləri əhəmiyyətini itirirdi.

Ötən əsrin 60-cı illərində teatra gələn və müəyyən mərhələdə onun

mədəni-estetik dayaqlarını sarsıltmadan qorumağa çalışan nəslin ardınca 80-ci illərin səhnəsində növbəti nəsil görünməyə başladı. Teatrın yeniləşmə meyilləri dalğasında yeni rəhbərlik, yeni repertuar, yeni teatrdaxili qaydalar fəaliyyət göstərirdi. Və bu dövrdə inzibati basqılar altında bükülən yaradıcılıq təşəbbüsləri əvvəlki "kommunizm qurucusunun əxlaq kodeksi"ndən bir qədər fərqli repertuar yaratmaq əzminə ikən teatrdaxili həyatdakı sənət etikası sadəcə anlayış olaraq qalmaqda idi. Belə ki, bəzilərinin erköyünlüyü, bir başqalarının yaradıcılıq məqamlarında müəllif mətnini ixtisar etməsi, yaxud ona əlavələr etməsi, bəzi hallarda məşqlərə, yaxud tamaşalara gecikmələr çox zaman yüngül cəzalar şəklində bağışlanırdı. Bütün bunlar teatra böyük ümidlərlə gələn cavan nəslin gözləri qarşısında baş verirdi. Odur ki, bu zaman nəsilərarası sənət bəhrələnmələri barədə nəinki danışmaq, düşünməyin özü belə çətin idi. Bəli, sənət həyatının illərlə davam edən bu sayaq aşınmaları təkcə səhnədə deyil, teatrın səhnəarxası həyatında da özünü büruzə verirdi.

Ötən əsrin 90-cı illərinin sərt olayları, dövlət müstəqilliyinin ilk illərinin cəmiyyət həyatındakı çaşqınlıq və sınaq mərhələsi, başqa sənət sahələri kimi, teatr üçün də izsiz keçmədi. İnzibati konyuktur basqılardan qurtulan teatr fəaliyyət üçün yaradılan sərbəst seçimi dəyərləndirməkdə, ideya-bədii istiqamətini müəyyənləşdirməkdə açıq-aşkar tərəddüd halı yaşadı. Bu arada teatr tərtibinin passivliyi səbəbindən meydanı boş görüb, irəliyə atılan bir sıra sayt yazarları reyting həşirində teatrdaxili məsələləri ictimailəşdirmək, qızardılmış xəbərlərlə "obivatel təfəkkürü"nü (İ.Əfəndiyev) qidalandırmaq işinə qoşuldular. Teatrın içində və çölündə yaradıcılıq, sənət, bədii axtarış mövzuları deyil, şəxsi və peşə məsələlərinin anlaşılmaqları daha maraqlı hesab edildi. Bu mövzular teatrların bufetlərində də, ayrı-ayrı saytlarda da, hətta telekanalların şou proqramlarında da eyni işğala ilə müzakirələrə çıxarıldı. Praktik teatr həyatının yaradıcılıq məsələlərini deyil, guya oxucular üçün daha maraqlı hesab etdikləri səhnəarxası əhvalatları, yeni kimin məşqdə mübahisə edib, təzyiqinin artdığını, roldan imtina etdiyini, kimin kimi təhqir etdiyini, kimə töhmət verildiyini yerli-yataqlı yazan "diktəfon əhli" "teatrdan verilən xəbərlərə görə" adı ilə "sapı özümüzədən olan balta"ların xidmətindən istifadə edirdilər. Öz məslək ağacını baltalayan həmin nadanlar hansı rəzalətə qol qoyduqlarını anlamırdılar. Beləliklə, nadanlıqdan qaynaqlanan dedi-qodular böyük sənət məsələlərini üstələmiş olurdu...

Sözün bu məqamında ulu öndər Heydər Əliyevin bu sözləri yada düşür ki: "Teatr və incəsənət sahəsində çalışanlar çox fədakar insanlardır. Səhnədə onlara baxdıqda çox vaxt hər biri qayğısız, xoşbəxt insan kimi görünür, həmişə şəndirlər. Ancaq onların həyatının səhnə arxasında necə olmasını çoxları bilmir, heç təsəvvürlərinə də gətirmir. Mən bunları bilirəm".

Bəli, o, teatrın hər kəsin görə bilmədiyini səhnəarxası həyatının qəribəliklərini və sirlərini, həqiqətən, hamıdan yaxşı bilirdi.

Görəsən, qadın olmaq çətinidir, yoxsa hökmdar? Deyəsən, sualı düzgün qoymadıq: hökmlü qadın olmaq çətinidir, yoxsa qadın şıltaqlığını özündən uzaqlaşdırıb, əsl qadın xoşbəxtliyi vəd edən nəsnelərə meyli içində boğaraq adil qadın hökmdar olmaq? Çətin sualdı, deyilmi?..

Fevralın 24-də Azərbaycan Dövlət Rus Dram Teatrında premiyerası olan "Kraliçanın sonuncu ehtirası" adlı yeni tamaşada da bu suala cavab axtarılır. Yelena Poddubnayanın "Yağış özü üçün elə hey yağdı..." pyesi əsasında hazırlanan tamaşa artıq əfsanəyə dönmüş İngiltərə Kraliçası I Yelizavetanın (1533-1603) həyatından bəhs edir.

Əsərin mövzusu və baş qəhrəmanı kifayət qədər məşhur olsa da, müəllifi tanış olmayan imzadır. Rusdilli internet resurslarında axtarış zamanı öyrəndiyimiz bu oldu ki, müəllif tarixçidir, buna görə də dramaturji cəhətdən zəif qiymətləndirilən pyesdə tarixi saxtalaşdırmağa yol verməyib.

Əslində VIII Henrixin qızı, saray ixtilafı zəminində edam kürsüsünə gedəcəyini gözləyərkən, taxt-taca yiyələnən, öz ölkəsini o dövrdəki zəif dövlətdən Avropaya meydan oxuyan qüdrətli dövlətə çevirən I Yelizaveta barəsində xeyli tarixi-bədii əsərlər yazılıb, tarixi araşdırmalar aparılıb, filmlər çəkilib. Özünü "İngiltərə ilə evli" hesab edən hökmdar qadın bütün həyatını siyasi hakimiyyətə həsr edib, 25 yaşından özünü ailə qurmaq, övlad sahibi olmaq kimi qadın xoşbəxtliyindən məhrum edib. Lakin bu heç də o demək deyil ki, kraliça həzrətləri sevginin

Hökmdar və qadın

dadından xəbərsizmiş. Elə pyesə "Kraliçanın sonuncu ehtirası" adını verən quruluşçu rejissor, Xalq artisti Aleksandr Şarovski də müəllif mətnindən kənara çıxmadan Yelizavetanın bütün ehtirasının Əməkdar artist Natalya Şarovskayanın qadınlıq mələhəti və aktyorluq istedadı ilə çatdırılmasına nail olub.

Tarixdən bəllidir ki, I Yelizaveta bacısı Mariya ilə taxt-tac uğrunda savaşıb. Düzdür, bu əsərdə Mariya Tudorun yalnız adı çəkilir, özü görünür. Yelizaveta isə öz-özü ilə iztirab dolu mübarizədə vurnuxur. Əsər hakimiyyətə yenice gəlmiş gənc qadının taxta əyləşən kimi bulaşdığı siyasi çəkişmələrdən, hakimiyyət uğrunda ölkədaxili, Avropada nüfuz üstündə isə ölkəxarici mübarizədən necə qalib çıxacağı, eyni zamanda güclü, iradəli, digər tərəfdən də kövrək və zəif, sevgi arzulayan qadın barədədir. Bu süjet xətti rejissorun əsərə verdiyi səhnə həllində əvvəldən sonadək gözlənilir.

Qohumu İspaniya kralı, neçə əsilzadə

Yelizavetaya elçi düşüb. İngilis saray qanunlarına görə kraliça bu məsələdə təkbaşına qərar verə bilməz. Mütləq öz nazirləri, xüsusilə eyni vaxtda həm dövlət katibi, həm də polis naziri olan, "Ölüm mələyi" təxəllüsünü qazanmış Frensis Uolsinhem (Xalq artisti Məbud Məhərrəmov) və dövlət kansleri (Xalq artisti Səfa Mirzəhəsənov) Uilyam Sessil ilə məsləhətləşməlidir. Amma... kraliça lord Lesterə (Murad Məmmədov) aşıqdır. Kraliçanın məhəbbətindən imtina etməyə cürəti çatmayacaq lord isə Emi Robsart (Olqa Arsenyeva) ilə evlidir. İngiltərəni başqa ölkə ilə səhv salmağa dəyməz: kraliça qanun qarşısında acizdir. Emi ərindən boşanmaq istəməsə, bu sevgi izdivacla bitə bilməz!

Tamaşa boyunca Yelizavetanın dilindən salona ünvanlanan xeyli fikir var ki, onlar həmişə aktualdır. Düzdür, həmin fikirlərin I Yelizavetanın dilindən çıxdığına dair əlimizdə dəqiq mənbə yoxdur. Amma onları dinləyib, ətrafında düşünməyə dəyər.

"...İnsan xırda anımlarda azadlığını ciddi-cəhdlə qoruyursa, deməli, o, əsas məsələdə köləyə çevrilməyə hazırdır".

"...Bəzi zəhərlər kiçik dozada şəfa verir, bir sıra dərmanlar isə çox içildikdə adamı öldürür".

"...Dünya yaranandan insanlar sülhdən danışılar, amma yenə də təzə silah icad edirlər. Silahı iti olan sülh barədə hər kəsdən bərk qışqırır".

"...Satqınlara heç kim inanmır, hətta onları ələ alanlar da".

"Kraliçanın sonuncu ehtirası" sevdiyi kişinin qəlbinə hakim olmaq istəyi ilə çırpınan, lakin bu sevgini vətənin taleyini həll etmək, dövləti idarə etmək məsləhinə qurban verən qadının həyat hekayəsidir. XVI əsr İngiltərə saray mühitini canlandıran soyuq divarların arasına qısılan səhnə, arxa plandakı qotik üslublu şəbəkə divar da deyir ki, bu xanımın sahibinin qəlb azadlığı barədə düşünmək şansı yoxdur. Hər necə, I Yelizavetadan sonra Britaniya taxtında əyləşən bütün monarxlar "mən yalnız kraliçayam, özüm də İngiltərə ilə evliyəm" deməyi bacarmış qadını özlərinə etalon hesab edirlər.

Deyəsən, yazımızda tarixiliyə çox var-dıq... Görünür, müəllifin qələmə aldığı dövrü yaxşı bilən tarixçi olması bizə də siyahı etdi. Bəs tamaşada daha nələr oldu, hadisələr necə cərəyan etdi? Bunu bilmək üçün "Kraliçanın son ehtirası"na tamaşa etmək gərəkdir.

Gülcahan Mirməmməd

O, istedadı və sənət sevgisi ilə xatırlanır

XX əsrin birinci yarısında milli teatrımızın əlamətdar səhifələri yazılır, yeni truppalar yaranır, yaradıcı qüvvələr formalaşırdı. Belə bir dövrün diqqətçəkən istedadlı aktyorlarından biri də İsmayıl Talıblı idi. Bu il görkəmli sənətkarın anadan olmasının 120 ili tamam olur.

İsmayıl Məmmədli oğlu Talıblı 21 mart 1898-ci ildə Bakıda doğulub. O, ibtidai təhsillə kifayətlənsə də, boya-başa çatdığı şəhər mühiti onu teatr dünyasının parlaq simaları ilə yaxınlaşdırıb, gələcək sənət seçiminə stimül verib. İsmayıl öz fəaliyyət teatrları ilə sıx əlaqə saxlayır, müxtəlif tamaşalarda oyunu, istedadı ilə diqqət çəkir. Akademik Dram Teatrı yarananda truppaya qəbul edilən ilk sənətçilər arasında o da vardı. İ.Talıblı burada bir neçə il fəaliyyət göstərər, müxtəlif səpkili rollar ifa edir.

1925-ci ildən Bakı Türk Azad Tənqid və Təbliğ Teatrında (Türk İşçi Teatrı) çalışmağa başlayır, burada da kollektivin sevimlisinə çevrilir. Dövrün nüfuzlu teatr xadimləri Cəfər Cəbbarlı, Hacıağa Abbasov, Sidiqi Ruhulla, Əhməd Qəmərlı, Məhəmməd Həsən Atamalıbəyov, Mir-

zadə Əliyev ilə dostluq əlaqələri qurur. Teatrın səhnəsində A.Tolstoyun romanı əsasında səhnələşdirilən "Romanovların son günləri"ndə Dmitri Pavloviç və General Alekseyev, C.Məmmədquluzadənin "Ananın kitabı"nda Mirzə Məhəmmədli və s. obrazları böyük ustalıqla yaradır.

1932-ci ilin dekabrında Bakı Türk İşçi Teatrının Gəncə şəhərinə köçürülməsi ilə bağlı qərar verilir. Bir müddət sonra truppasının ədəbi hissə müdiri Süleyman Rüstəm, rejissor Abbasmirzə Şərifzadə, tanınmış aktyorlar Ağasadiq Gəraybəyli,

Ələsgər Ələkbərov, Fatma Qədri və başqaları Bakıya qayıdılar. İ.Talıblı isə Gəncədə qalmağa üstünlük verir, bu şəhərin teatr səhnəsində də yeni tərəf-müqabilərlə bir-birindən gözəl və yetkin obrazlar yaratmağa nail olur.

Onun səhnə həyatı verdiyi Hacı Səməd ağa ("Bəxtsiz cavan", Ə.Haqverdiyev), Corc Danden ("Corc Danden", J.B.Molyer), Şeyx Nəsrullah ("Ölülər", C.Məmmədquluzadə), Ya-qo ("Otello", U.Şekspir), Səttarxan ("Dumanlı Təbriz", M.S.Ordubadı) kimi onlarla maraqlı obrazlar var. Aktyorun milli teatrdakı göstərdiyi

xidmətlər yüksək dəyərləndirilir. O, 1938-ci ildə Əməkdar artist, 1940-cı ildə isə Xalq artisti fəxri adları ilə təltif olunur.

Mənbələrdə qeyd olunur ki, 1933-1934-cü teatr mövsümündə Gəncə Dövlət Dram Teatrının səhnəsində C.Cabbarlının "Almaz" pyesi ən çox müvəffəqiyyət qazanan tamaşalardan biri olub. Tamaşada Almaz obrazını Solmaz Orlinskaya, Hacı Əhməd obrazını isə İ.Talıblı böyük ustalıqla yaradıb. Aktyor "İşçi teatrları ilə bağlı xatirələrim"də yazıb: "Mən heç bir zaman şəxsi istedadıma arxayın olmadım. Oynayacağım hər bir obrazı həyatda görüb öyrənməyə can atdım. Kənd və şəhərlərdə kütlələr qarşısında çıxışlar etməyim, müxtəlif xarakterli adamlarla şəxsi tanışlığım yaradacağım rolları yaxşı hazırlamaq üçün mənə həyat materialı verirdi. "Almaz" əsərində oynadığım Hacı Əhmədləri həyatda görüb və bu yaramaz ünsürlərin törətdikləri cinayətlərin şahidi olmağım Hacı Əhməd obrazının müvəffəqiyyətlə yaranmasına səbəb oldu".

Yazıçı-dramaturq Əfqanın "Sarı əlcək" pyesi 1963-cü ildə Gəncə Dövlət Dram Teatrında səhnələşdirilir. Müəllif ideyasına görə, sarı əlcək milyonlarla insanın qanı baha-

sına banklara yığılan pul və qızıllardır. Bu pulların sahiblərindən biri senatın üzvü Riçard Sterlinqdir. O, varlı olduğu qədər də hiyləgər və amansızdır, saf məhəbbətin düşmənidir. Riçard yeganə qızı Luizanın yoxsul bir oğlan olan Edqarı sevməsinə qarşı çıxır. Edqarı həbsxanaya salırlar, sonra da məhv etdirir. Xalq artisti İ.Talıblının məhərdli oyunu ilə tamaşaçı milyonçunun tipik obrazı ilə yaxından tanış ola bilər.

İ.Talıblı kinoya da çəkilib. Aktyorun "Onu bağışlamaq olarmı?" filminə oynadığı Mirzə Veysel rolu xüsusilə yaddaqalandır.

Görkəmli sənətkar ömrünün sonunadək Gəncədə yaşayıb, C.Cabbarlı adına Gəncə Dövlət Dram Teatrında aktyorluq sənətindən ayrılımayıb. O, qısa müddətdə (1942-1943) teatrın direktoru da olub. Gerçək bir teatr vurğunu olan aktyor son rolunu da bu səhnədə oynayıb. Görkəmli rejissor Tofiq Kazımovun tamaşaya hazırladığı A.Zeynallının "Nəriman ata" pyesində Cahangir bəy rolunda son dəfə səhnəyə çıxır...

Sənətkar eyni zamanda "Gəncə alimlər evi"ndə dram dərnəyinin və sonralar xalq teatrının bədii rəhbəri olub. Gənc aktyorların yetişməsinə dəstək verib. Görkəmli səhnə xadimi 23 iyul 1967-ci ildə Gəncədə vəfat edib.

Savalan Fərəcov

Bir əsərin tarixçəsi

Azərbaycan təsviri sənət tarixində rəssam və heykəltəraşların ərsəyə gətirdikləri əl əsərlər var ki, onların öz yaradıcılarının həyatında ölçüyəgəlməz rolu olmuşdur. Səttar Bəhlulzadənin “Qudyalçay sahili”, Qəzənfər Xəlqovun “Nizami Gəncəvinin portreti”, Mikayıl Abdullayevin “Axşam”, Tahir Salahovun “Növbədən qayıdılar”, Toğrul Nərimanbəyovun “Muğam”, Ömər Eldarovun “Xurşudbanu Natəvan”, Fuad Əbdürrəhmanovun “Nizami Gəncəvinin abidəsi”, Ələkbər Rzaquliyevin “Köhnə Bakı” və digərləri belə əsərlərdəndir. Sonralar həm də neçə-neçə tələbəsinə belə əsərlər yaratmaq verdişləri aşılaya bilməsi ilə adını sənət tariximizdə əbədləşdirən Əzim Əzimzadənin (1880-1943) də həyatında belə bir əsər olmuşdur. Rəssamın Şərqdə ilk satirik jurnal sayılan “Molla Nəsrəddin”də çap olunan “İrşad”ın müştərisi” (1906) karikaturası onun ilk yaradıcılıq nümunəsi olmaqla, həm də gələcək uğurlarına yol açan əsər sayılır.

Əzim Əzimzadəni yuxarıda adlarını çəkdiyimiz sənət korifeylərindən fərqləndirən cəhətlərdən biri və bəlkə də ən başlıcası 26 yaşlı gəncin rəssamlıq sahəsində xüsusi təhsil almaması olmuşdur. Ona ayrılan 63 illik ömür payının bilavasitə ruhunun daşdığı “xüsusi missiya”nın gerçəkləşdirilməsi ilə bağlı olduğunu yaratdıqları ilə təsdiqləyən Əzim Əzimzadənin milli sənət tariximizdə “Rəssamlığımızın Sabiri” adını qazanması, yəqin ki, əldə edə bildiyi bütün mükafatlardan üstün sayılmalıdır...

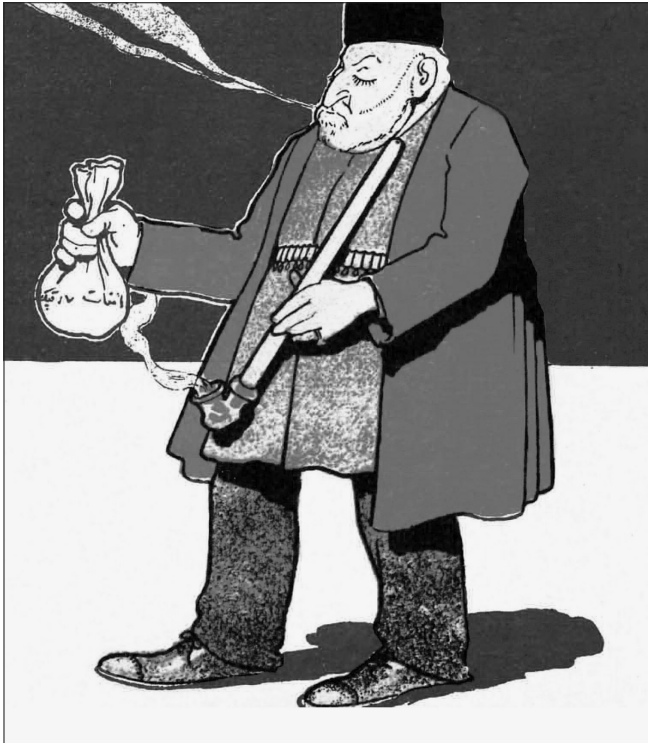
Bu yerdə həm “Molla Nəsrəddin”i, həm də onun səhifələrində Əzim Əzimzadəyə öz yaradıcı potensialını sərgiləməyə imkan verməsini zaman şərtləndirmişdi, desək, həqiqəti söyləmiş olarıq. Doğrudan da, 1906-cı il aprelin 7-dən nəşrə başlayan və müsəlman Şərqiində ilk satirik jurnal olan “Molla Nəsrəddin”in zamanında sərgilədiyi sərt tənqidi münasibətdə ətrafında müşahidə olunan əyintilərin aradan qaldırılmasına, bir çox hallarda qəflət yuxusunda olduğunu nümayiş etdirən millətinin nümayəndələrini “oyatmağa” yönəli böyük istək vardı. Jur-

“İrşad”ın müştərisi”ndən başlanan sənət yolu

nalın ilk sayının üz qabığında yuxuya getmiş bir dəstə müsəlmanın təsvirində və ikinci səhifəsində yer alan “Sizi deyib gəlmişəm” məqaləsi də vurğuladığımız niyyətin aydınlığının ədəbi-bədii ifadəsi idi. Əslində, bu jurnal gündəlik çörəkpu-lunu daşdan çıxarmağın hər üzünü görməklə baş-başa qalan, buna baxmayaraq gözəllik aşıqı olmaq istəyinin gerçəkləşməsinə həyatının mənası hesab edən gənc Əzim Əzimzadənin də ömür yolunda “yaşıl işıq” yandıran xilaskar sayıla bilər. O, “Molla Nəsrəddin”in 7-ci sayında çap etdirdiyi “İrşad”ın müştərisi” əsəri ilə çoxdan ruhunda gəzdirdiyi yaratmaq istedadını əyaniləşdirmiş-ictimailəşdirmiş oldu. Bununla da Azərbaycanda karikatura janrının yaradıcıları olan əcnəbi O.Şmerlinq, İ.Rotter və B.Telinqatorun (Beno) sırasına milli rəssam adını da qatmış oldu...

Rəssamın ilk yaradıcılıq nümunəsinin ərsəyə gəlməsinin maraqlı tarixçəsi var.

Sənətsünas M.Nəcəfov həmin dövrü 1973-cü ildə rəssam haqqında nəşr etdirdiyi monoqrafiyada belə şərh edir: “1906-cı ildə Tiflisdə nəşrə başlamış “Molla Nəsrəddin” hələ ilk nömrələrindən Bakıda geniş yayılmışdı. Gənc Əzim Əzimzadə jurnalın ilk oxucularından idi. Şəkil çəkməyə böyük həvəsi olduğundan o, “Molla Nəsrəddin”in karikaturalarına böyük maraq göstərirdi. O vaxtlar Ələkbərov qardaşlarının dəyirmanında xidmət edən Əzimi “Molla Nəsrəddin”ə yaxınlaşmaq fikri rahat buraxmırdı. Təsədüfən onun diqqətini jurnalın 5-ci nömrəsində (1906) “Qafqaz xəbərləri” başlığı altında verilmiş bir felyeton və həmin felyetonun sonunda verilmiş xüsusi qeyd cəlb edir. Felyetonda “İrşad” qəzetinin müştərisi - bir dövlətmənd Bakı taciri məsxərəyə qoyulurdu. Felyetonun axırında bu cümlələr yazılmışdı: “Həmin xəbəri nəqqaşımız ittifaqən eşidib möhtərəm Hacıya yeddi manat təklif edir ki, onu bir daha ziyarət etsin. Nə qədər fikirləşdik, heç cürə başa düşə bilmirik ki, nəqqaşımızın xəyalı nədir?” Gənc Ə.Əzimzadə “Molla Nəsrəddin”in arzusunu düzgün başa düşmüşdü: jurnala dövlətmənd Bakı tacirinin karikaturası lazım idi. Bakı dövlətliilərinə yaxşı tanıyan Əzimzadəyə həmin şəxsin kim olduğunu öyrənmək çətin deyildi. Yəqin ki, bu işdə həvəskar rəssama “İrşad” qəzetinin əməkdaşları da kömək edə bilərdilər. İki həftədən sonra “Molla Nəsrəddin”in növbəti nömrəsində “İrşad”ın müştərisi” (1906, №7) - Hacı Aslan Aşurovun karikaturası çap olunmuşdu. Bu şəklə Ə.Əzimzadə çəkib Tiflisə göndərmişdi. Şəklənin altında Əzimzadənin imzası verilməmişdir. Güman et-

mək olar ki, bunu redaksiya, rəssamın adını gizli saxlamaq məqsədilə etmişdi. Cəlil Məmmədquluzadə çox yaxşı bilirdi ki, Hacı Aslan Aşurov kimi bir şəxsi açıqdan-açığa məsxərəyə qoymaq gənc rəssamın həyatını təhlükə altına qoya bilərdi. Bundan əlavə, jurnalın rəssamı Oskar İvanoviç Şmerlinq hələ gənc və təcrübəsiz bir rəssam olan Əzimzadənin ilk şəklinə “əl gəzdirmədən” onu litoqrafiyada çap etdirə bilməzdi.

“İrşad”ın müştərisi” karikaturasının “Molla Nəsrəddin”də çap olunması gənc Əzimzadənin hədsiz sevincinə səbəb olur. Bundan sonra o, jurnalı daha diqqətlə oxuyur, onun şəkillərinə daha artıq maraq göstərir, arabir karikatura çəkib Tiflisə göndərirdi.

“İrşad”ın müştərisi” Ə.Əzimzadənin yaradıcılığının başlanğıcı olmaqla yanaşı, eyni zamanda böyük sənətkarın “Molla Nəsrəddin” jurnalında dərc olunan ilk əsəri kimi də bizim üçün çox böyük əhəmiyyət kəsb edir. Məhz bu fakta, eləcə də 1906-cı ildə jurnalda rəssamın dərc olunan digər karikaturalarına əsaslanaraq biz tam əminliklə deyə bil-

mək ki, mən özüm fitrətdən həmişə gurultulu nümayişlərdən uzaq olmuşam. O dərəcəyə kimi ki, mənim özümə aid olan yubileyləri qəbul etməmişəm və lakin buna baxmayaraq, yenə sizin yubiley axşamı bir tovr özümü oraya süründürdüm və burada da mənimki gətirmədi. O yerdə ki, səni qoltuqlayıb səhnəyə aparırdım zalım oğlu “dərviş” yoldaşımın zoru ilə səni mənim əlimdən aldı.

Digər tərəfdən də müzəyyən surətdə cildə verdiyimiz “Molla Nəsrəddin” məcmuəsi hədsiz tətillərin bərkətindən öz vaxtında hazır olmadı və yubiley axşamı əlimizi boş qoydu. Sən gerek inanasan. Mən ikiüzlülüyə bacaran deyiləm və sənin bu bayramına səmimi qəlbədən şərəkəm və özümü borclu bilərəm yenə, dəfələrlə bu birinci nömrədən başlayıb sənin xidmətinə məcmuəmiz vasitəsilə meydana qoyam və iyirmi il bundan əqdəm bizdə iştirakını orada qeyd edəm. Sənin qoca yoldaşın, Cəlil Məhəmməd Quluzadə, “Molla Nəsrəddin” məcmuəsinin həmişəki müdiri və baş mühərriri (Bakı, 7 may, 1927).

Yeri gəlmişkən qeyd edək ki, Cəlil Məmmədquluzadənin redaksiya adından Ə.Əzimzadəyə bağışladığı “Molla Nəsrəddin” komplekti bu günə kimi rəssamın ev-muzeyində qorunub saxlanılır.

Beləliklə, biz bu faktı əsas götürərək əminliklə deyə bilərik ki, rəssamın yaradıcılığının başlanğıcını məhz “Molla Nəsrəddin”dəki “İrşad”ın müştərisi” karikaturası təşkil edir. Bununla belə, demək lazımdır ki, “Molla Nəsrəddin”in inqilaba (1917) qədər nömrələrində onun imzası olan heç bir rəsme rast gəlinmir. Ona görə də 1940-cı ildə rəssamın 60 illik yubileyi münasibətilə Bakıda sərgisinin təşkili zamanı ondan bu məsələyə aydınlıq gətirməsini - inqilabdan əvvəl “Molla Nəsrəddin” jurnalı üçün çəkdiyi şəkilləri göstərməyi xahiş etmişdilər. O zaman Əzim Əzimzadə jurnalın 1906-cı il komplektini vərəqləyib, imzasız bir neçə şəklənin altında və habelə O.Şmerlinqin imzası olan bir neçə karikaturanın kənarında öz imzasını qoymuşdur. 1940-cı ildən sonra görkəmli sənətkar haqqında məqalə və oçerk yazan sənətsünaslar V.Çepelev, Y.Kozin, A.Qaziyev, K.Kərimov, M.Nəcəfov rəssamın qeydlərinə əsasən “İrşad”ın müştərisi”, “Cənab Vitte”, “Millət dərdi çəkməkdən əriyib çöpə dönmən müsəlman dövlətisi” və s. bu kimi karikaturaların Ə.Əzimzadə tərəfindən çəkildiyini qeyd etmişlər. Əlavə edək ki, zamanında bu karikaturalar O.Şmerlinqin imzası ilə dərc olunmuşdur. Bu məsələyə sənətsünas A.Qaziyevin rəssam haqqında yazdığı monoqrafiyada (1953) belə izahat verilmişdir: “O zamanlar jurnalın şəkilləri litoqrafiya üsulu ilə çap edilirdi, şəkillərin litoqrafiya daşına keçirilməsi isə, müəyyən əməliyyat tələb edirdi. Buna görə də başqalarının orijinallarını daşa keçirmək üçün hazırlayan rəssamın onları imzalamasına ixtiyar verilirdi. Ə.Əzimzadənin “Molla Nəsrəddin” jurnalının səhifələrində dərc edilmiş ilk şəkilləri üzərində Şmerlinqin monoqramması - “O.Ş.” hərflərinin yazılması da bununla izah edilir”.

Har halda Əzim Əzimzadənin özünün bu məsələdə son sözünü deməsinə əsasən həmin mübahisəli karikaturaların onun fırçasına məxsus olduğunu söyləmək olar...

Ziyadxan Əliyev
Əməkdar incəsənət xadimi,
“Sənətsünaslığın təbliği”
İctimai Birliyinin sədri

Qan yaddaşının rəngləri

Ağstafa Regional Mədəniyyət və Turizm İdarəsinin təşkilatçılığı ilə Ağstafa Dövlət Rəsm Qalereyasında “Xocalı faciəsini unutmayaq!” adlı rəsm sərgisi keçirilib.

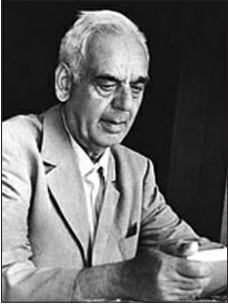
İdarənin rəisi Ramiz Quliyev tədbiri açaraq 26 fevral 1992-ci ildə Xocalıda baş vermiş qətləmdən danışmış və bildirib ki, uşaqlar çəkdiyi rəsmlərdə faciəni canlandırma biliblər. Rəsmlərdə düşməne nifrət və Xocalıya ədalət çağırışı əks olunub.

Lənkəran şəhərindəki Heydər Əliyev Mərkəzində “Xocalı qətləmi uşaqların gözü ilə” mövzusunda rəsm sərgisi açılıb. Mərkəzin direktoru Reyhanə Sadıxova çıxış edərək Xocalı faciəsinin Azərbaycanın tarixinə ən dəhşətli səhifələrdən biri kimi daxil olduğunu deyib.

Xocalı mövzusunda daha bir sərgi Zaqatala şəhərindəki Heydər Əliyev Mərkəzində təşkil edilib. Mərk-

kezin direktoru Famil Rəhimov bildirib ki, sərginin təşkilində məqsəd bəşər tarixində insanlığa qarşı ən qəddar cinayətlərdən biri olan Xocalı faciəsi ilə bağlı həqiqətləri gənc nəsle çatdırmaqdır.

Azərbaycan

27 fevral 1901 - Xalq yazıçısı Əli Qara oğlu Vəliyev (1901 - 2.2.1983) Yelizavetpol quberniyası Zəngəzur qəzasının (indiki Ermənistanın Sisyan rayonu) Ağudi kəndində anadan olub. 1918-ci ildə ailəsi Qubadlı rayonuna

köçüb. Bir sıra mətbu orqanlarda məsul vəzifələrdə çalışıb. "Nənəmin cəhəri", "Qarlı dağlar", "Ürək dostları", "Anaqız", "Narahat adam", "Ötən günlər" və s. kitabların müəllifidir.

27 fevral 1950 - Sənətsünaslıq doktoru, AMEA-nın müxbir üzvü Rəna Azər qızı Məmmədova-Sarabskaya anadan olub. "Azərbaycan muğamı", "Musiqili türkologiya" və s. kitabların müəllifidir.

28 fevral 1894 - Xalq artisti Mustafa Həşim oğlu Mərdanov (1894 - 28.12.1968) Cənubi Azərbaycanın Mərənd şəhərində doğulub. Tiflisdə Azərbaycan teatrında, Bakıda Milli Dram Teatrında çalışıb. "O olmasın, bu olsun" (Həsən bəy),

"Əhməd haradadır?" (Məmməd), "Qanun naminə" (Murtuzov) və s. filmlərdə çəkilib. Azərbaycan Teatr Cəmiyyətinə rəhbərlik edib.

28 fevral 1908 - Tanınmış türkoloq, filologiya elmləri doktoru Hadi İsmayıl oğlu Mirzəzadə (1908-1965) Bakıda anadan olub.

28 fevral 1952 - Xalq artisti, bəstəkar Elidar Bəhram oğlu Mansurov anadan olub. Populyar mahnıların, bir neçə simfoniya, simfonik muğam və s. musiqi əsərlərinin müəllifidir.

27 fevral - 1 mart

28 fevral 2004 - Əməkdar artist, müğənni Rəhilə Həsənova (9.2.1925 - 2004) vəfat edib.

28 fevral 1918 - Xalq artisti Sofiya Bəşir qızı Bəsirzadə (Vəzirova; 1918 - 4.1.2000) Kazan şəhərində doğulub. "Şərikli çörək", "Romeo mənim qonşumdur", "Yol əhvalatı" və s. filmlərdə çəkilib.

29 fevral 1913 - Xalq yazıçısı, ssenarist və dramaturq Ənvər Qafar oğlu Məmməd-xanlı (1913 - 19.12.1990) Göyçayda anadan olub. "Şərqi səhəri", "Od içində", "Şirvan gözəli" pyeslərinin, nəsr əsərlərinin müəllifidir. "Fətəli xan", "Leyli və Məcnun", "Babək" filmlərinin ssenarisini yazıb.

1 mart 1920 - Azərbaycanın ilk rəsmi informasiya qurumu - Azərbaycan Dövlət Teleqraf Agentliyi (AZƏRTAC) fəaliyyətə başlayıb. Sovet hakimiyyəti illərində müxtəlif adlar altında fəaliyyət göstərən. 2000-ci ildən Azərbaycan Dövlət Teleqraf Agentliyi adlandırılıb.

1 mart 1928 - Rus dilində nəşr olunan "Vışka" qəzetinin ilk sayı işıq üzünə görüb.

1 mart 1945 - Şair, tərcüməçi Dilsuz (Dilsuz Murtaza oğlu Mustafayev) Tərtər rayonunun Buruc kəndində anadan olub.

1 mart 1952 - Əməkdar incəsənət xadimi, kinoşünas, kinodramaturq Aydın Ərşad oğlu Dadaşov (1952 - 15.3.2017) Ağdamda

doğulub. Mədəniyyət və İncəsənət Universitetinin professoru olub.

Dünya

27 fevral 1807 - Amerika şairi Henri Uodsuort Lonqfello (Henry Wadsworth Longfellow, 1807-1882) anadan olub.

27 fevral 1902 - Amerika yazıçısı, ədəbiyyat üzrə Nobel mükafatı (1962) laureatı Con Steynbek (John Ernst Steinbeck, 1902 - 20.12.1968) anadan olub. Əsərləri: "Qəzəb salxımları", "Edəmdən şərqə", "Siçanlar və insanlar haqqında" və s.

27 fevral 1912 - İngilis şairi və yazıçısı Lourens Darrel (Lawrence Durrell, 1912-1990) anadan olub. Qardaşı Cerald Darrellə birlikdə heyvanlar haqqında məşhur əsərlərin müəllifidir.

27 fevral 1913 - Rus şairi Sergey Vladimiroviç Mixalkov (1913 - 27.9.2009) anadan olub. SSRİ-nin dövlət himninin sözlərinin müəllifi olub.

27 fevral 1932 - Amerika aktrisası Elizabet Teylor (Elizabeth Rosemond Taylor; 1932 - 23.3.2011) anadan olub. İki dəfə "Oskar" mükafatına layiq görülüb.

28 fevral 1533 - Fransız filosofu və yazıçısı, İntibah dövrünün məşhur mütəfəkkiri Mişel Monten (Michel de Montaigne; 1533-1592) anadan olub.

28 fevral 1823 - Fransız tarixçisi, yazıçı

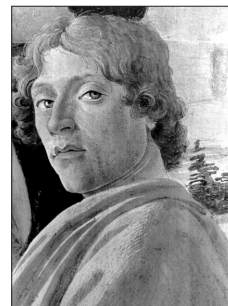
və şərqşünas Jozef Ernest Renan (Joseph Ernest Renan, 1823-1892) anadan olub. Peyğəmbərlər haqqında kitabların müəllifidir.

28 fevral 1893 - Rus kinorejissoru, SSRİ Xalq artisti Vsevolod Pudovkin (1893-1953) anadan olub. Kinematografiyaya dair əsərlərin müəllifidir, bir çox rejissorların (o cümlədən azərbaycanlı) müəllimi olub.

28 fevral 1926 - Türk aktyoru Erol Taş (1926-1998) anadan olub. Filmlərdə yaratdığı mənfi tipajlarla tanınıb.

29 fevral 1792 - İtalyan bəstəkarı Coakkino Rossini (Gioachino Antonio Rossini, 1792-1868) anadan olub. Məşhur "Sevilya bərbəri" və 40-dək başqa operanın müəllifidir.

29 fevral 1920 - Rus opera müğənnisi, SSRİ Xalq artisti İvan İvanoviç Petrov (Krauze, 1920-2003) anadan olub. "Başsız atlı" filminə Zeb Stamp rolunda çəkilib.

1 mart 1445 - İtalyan rəssamı Sandro Botticelli (Botticelli; əsl adı - Alessandro di Mariano di Vanni Filipepi, 1445 - 17.5.1510) anadan olub. "Veneranın doğuluşu", "Yaz" və s. əsərləri İntibah incəsənətinin məşhur nümunələridir.

1 mart 1888 - Ukrayna yazıçısı, pedaqoq Aleksandr Sergeyeviç Makarenko (1888-1939) anadan olub. Əsərləri: "Pedaqoji poema" (roman), "30-cu ilin marşı" (povestdə müəllifin Bakıya səfəri, neftçilərin həyatı da təsvir edilib).

1 mart 1892 - Yapon yazıçısı Ryunoske Akutagava (1892-1927) anadan olub.

1 mart 1963 - Alman estrada müğənnisi Tomas Anders (əsl adı Bernd Weidung) anadan olub. 80-ci illərdə «Modern Talking» qrupunun solisti kimi şöhrət qazanıb.

Hazırladı: Vüqar Orxan

A F İ Ş A**28 fevral - 1 mart****Azərbaycan Dövlət Akademik Opera və Balet Teatrı****Nizami küçəsi 95**

28 fevral	A.Pyatsolla - "Məhəbbət tanqosu" (balet)	19.00
-----------	--	-------

Azərbaycan Dövlət Rus Dram Teatrı**Xaqani küçəsi 7**

1 mart	F.Dostoyevski - "Karamazov qardaşları"	19.00
--------	--	-------

Azərbaycan Dövlət Gənc Tamaşaçılar Teatrı**Nizami küçəsi 72**

28 fevral	"Adamlar və siçanlar" ("ƏSA" teatrının tamaşası)	19.00
-----------	--	-------

Yuğ Dövlət Teatrı**Neftçilər prospekti 36 (Kukla Teatrının binası)**

28 fevral	K.Abdulla - "Səsimi unutma"	19.00
-----------	-----------------------------	-------

Kamera və Orqan Musiqisi Zalı**28 May 17**

1 mart	Q.Qarayev adına Azərbaycan Dövlət Kamera Orkestrinin konserti Bədii rəhbər və baş dirijor Teymur Göyçayev	19.00
--------	--	-------

Beynəlxalq Muğam Mərkəzi**Dənizkənarı Milli Park**

1 mart	Xalq artisti, qoboy ifaçısı Kamil Cəlilovun 80 illik yubiley gecəsi	19.00
--------	---	-------

Şərqşünaslıq İnstitutunun 60 illiyi qeyd olunacaq

Bu il Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının (AMEA) akademik Ziya Bünyadov adına Şərqşünaslıq İnstitutunun yaranmasının 60 ili tamam olur.

1958-ci ildə təsis edilən institutun ilk direktoru tanınmış mənbəşünas və mətnşünas alim, akademik Əbdülkərim Əlizadə olub. Hazırda instituta akademik Gövhər Baxşəliyeva rəhbərlik edir. 1998-ci ildə Şərqşünaslıq İnstitutuna görkəmli alim, 15 ilə yaxın bu elm ocağına rəhbərlik etmiş akademik Ziya Bünyadovun adı verilib.

İnstitutda əsasən Şərq ölkələrinin ictimai-siyasi, mədəni inkişafı, Şərq xalqlarının tarixi, filoloji, dini-fəlsəfi irsinin tədqiqi, yazılı abidələrin araşdırılması və s. istiqamətlərdə tədqiqat işləri aparılır. Son illər ərzində institut tərəfindən 600-dən çox monoqrafiya, məqalələr məcmuəsi və kitab nəşr edilib.

AMEA-nın Rəyasət heyətinin qərarı ilə Şərqşünaslıq İnstitutunun 60 illiyi münasibətilə konfransın keçirilməsi, yubileyə bağlı kitabın nəşri və digər tədbirlər nəzərdə tutulub.

Novruz çərşənbələrindən birincisi...

Artıq bir həftəsini arxada qoyan Boz ayın bozarıb dəyişən günləri yaz havasının müjdəsini verir. Boz ay xalq arasında həm də "Alaçalpov", "Çilləbeçə", "Ağlar-gülər" adları ilə də tanınır. Boz ay Kiçik çillənin qurtardığı vaxtdan (19 fevral) yazın ilk gününə qədər olan dövrdür. Aya bu cür ad verilməsi Boz ayda havanın buludlu, yağışlı, küləkli, bəzən günəşli - bir sözlə, dəyişkən keçməsi ilə bağlıdır.

Xalq arasında Boz ay haqqında bir deyim var: "Boz ay bozara-bozara keçər". Boz ayın dəyişkən olması ilə əlaqədar bir rəvayətdə deyilir ki, nə vaxtsa Göy Tanrı ili 12 aya bölüb. Bu vaxt hər aya 32 gün, təkcə Boz aya 14 gün düşüb. Boz ay inciməsin deyər, hər ay ömründən bir gün bu aya verib. Lakin Boz ay yenə narazı qalıb. Bunu görənlərin bəzisi ömründən bir gün də götürüb Boz aya verib. Elə ona görə də ayların bəzisi 30 gün, bəzisi isə 31 gündən ibarətdir. Deyilənlərə görə, Boz ayda havaların bu cür dəyişkən olmasının səbəbi hər aydan pay aldığına işarədir.

Kiçik çillə ilə Novruz arasındakı Boz ay qışdan yazı keçid dövrüdür. Xalq arasında Boz aya "Bayram ayı" da deyilir. Boz

ayda qarşıdakı bayramın əsas müjdəçiləri isə müxtəlif ayın və mərasimlərlə icra olunan ilaxır dörd çərşənbədir.

Xalq təqviminə görə, Novruz öncəsi çərşənbələrdən birincisi - Su çərşənbəsidir. Yurdumuzda ötən axşam (27 fevral) qeyd olunan Su çərşənbəsinə "Əzəl çərşənbə" də deyirlər. Su çərşənbəsi suya tapınma inamı ilə bağlıdır. Mifik qaynaqlarda su həyat, dirilik, sağlamlıq və xoşbəxtlik mənbəyi sayılır.

Xalqımızın inamında suyun rəmzləşməsi onun and yeri olması ilə də sıx bağlıdır. İnancla-

ra görə, süfrəyə su dağılması aydınlıqdır, su içən adamı qəfil vurmazlar, su içən adamı ilan çalmaz, lal axan sudan keçməzlər, su əhsandır. Bütün bunlar suyun müqəddəsliyini ifadə edir.

Əski zamanlarda insanlar Su çərşənbəsində günəş doğmadan bulaq başına gedər, təzə suda əl-üzünü yuyar, "azarım-bezarım suya" deyib onun üzərindən atlanar, bulaq başında niyyət edər, suyun ətrafında bir sıra mərasimlər keçirər, yeni günün gelişini bayram edərdilər.

Su çərşənbəniz mübarək!

"Yollara uzanan gün..."

...Gecə qapı döyülür. Sabah bu evdən "Vağzalı" sədələri altında gəlin köçəcək, toy səsi eşidiləcək. Toya bir gün qalmış gəlin köçən qızın qardaşı Şahin cəbhədə şəhid olur. Hərbi komissarlığın işçiləri çıxış yolu axtarırlar: sabah qızı gəlin köçən Rəhmana oğlunun şəhid olması xəbərini necə çatdırınsınlar? Qərara gəlirlər ki, bu dəhşətli xəbəri ataya gəlini yula salandan sonra desinlər.

Bu təsirli kadrlar fevralın 22-də Beynəlxalq Mətbuat Mərkəzində təqdimatı keçirilən “Yollara uzanan gün...” filmindəndir.

Novruz Nəcəfoğlunun ssenari-si əsasında çəkilən filmin təqdi-mat mərasimini Mətbuat Şurası-nın sədri, Milli Məclisin deputatı Əflatun Amaşov açıb.

Rejissor Ceyhun Şüküroğlu
çəkiliş prosesi barədə qısa məlu-
mat verdikdən sonra "Yollara uza-

nan gün..." filmi nümayiş olunub.

Nümayişdən sonra çıxış edən şəhid atası, professor İzzət Rüstəmov, filmin redaktoru Aydın Tağıyev, prodüseri Fikrət Nuriyev, başrolun ifaçısı Təvəkkül Əhmədov filmin mövzusunun aktuallığı, ekran əsərinin məziyyətləri barədə danışılar. Filmdə Qarabağ müharibəsinin ailələrin, insanların taleyində buraxdığı qanlı izlərin canlandırıldığı vurğulanıb.

"Qanla yuyulan torpaq"

Fevralın 23-də Məmməd Səid Ordubadinin xatirə muzeyində Xocalı soyqırımının ildönümünə həsr olunmuş "Qanla yuyulan torpaq" adlı tədbir keçirilib.

Muzeyin direktoru Lalə Abasza-
də, muzeyin elmi işçisi İradə Vəli-
yeva çıxış edərək 26 il əvvəl baş-
vermiş faciədən söz açıblar. Vurğu-
lanıb ki, erməni silahlı dəstələrinin
Xocalıda törətdiyi soyqırımı təkcə
Azərbaycan xalqına qarşı deyil, bə-

şəriyyət əleyhinə qanlı cinayətdir. Bu hadisə xalqımıza qarşı təşkil edilən yeganə soyqırımı faktı deyil. Tarixin müxtəlif dövrlərində də Azərbaycan türklərinin başına belə oxşar müsibətlər gətirilib.

Tədbir Suraxanı rayon Elxan Misirxanov adına 71 sayılı orta məktəbin şagirdlərinin "Xocalım" adlı ədəbi kompozisiyasının təqdimatı ilə davam edib.

Lalə

ULU BÜNÖVRƏMİZ

Yaranışdan bəri dünyanın ictimai-siyasi, mədəni-mənəvi mizan-düzənində aparıcı rol oynamış etno-etiketlərimizdən olan "Xan"- "Xaqan" daşıyıcımız...

da “Elxanlılar zamanı uyğurca yazılmış “Oğuz Kağan” dastanında “ilk sūd” anlamına gələn “ağız” kimi yazıldığı üçün “oğuz”un bu mənaya gəldiyini düşünənlər olmuş” deyib, J.Marquart “oğuz” kəlməsini ok(ox)üz kimi təfsir edib, D.Sinor “oğuz”u “öküz” sözünün assimiləsi kimi verib, J.Hamilton “oğuz”un “oguş” (“doğuş”)dan doğulması qənaətinə gəlir və s. Bütün bunların “ən doğru olanı” isə G.Nemet tərəfindən irəli sürülən “görüş” (“ok”-“oymaq”) hesab edilir.

Bu qədər xəlqi-folklorik var-gəlliklərə, elmi variasiyalılıqlara baxmayaraq, öz ilkin-doğal anlam "kamına" yetə bilməyən bu ifadə - "OĞUZ", tarixin çox hekayət-nəhayətlərindən sonra, ulu Türkün əfsanəvi babasının (bu "əfsanəvilik" onun öz möhtəşəmliylə bəzən, həttə realılıq çərçivəsinə sığışmaması ilə də ilgili!) - ilk türk dövləti qurucusunun adı ilə möhürlənir: -

Oğuz Xaqan!..

Bəs, son illər tez-tez “ümumtürk dünyası” deyə öyğüləndiyimiz həşəmətli Turan boylarının bu müştərek babasını nədən məlum “70 il” boyu heç tanımadıq, indilər ona bu qədər az yovuyur, az-çox bələdcilikdən sonra işə kütləvi təbliğ-təşviqindən vəz keçirik?..

Bu Qılınc-Xaqanın sonrakı minilliklər boyunca Qələm səviyyə-əqidədaşlarından olan - bəhs etdiyimiz mövzu ilə ilgili obrazlaşdırdığı yüzrlərlə hikmətdən birini də "Ay "Türk" adını elan üçün bir səməvi aynadır, Türkün tarixi həm yerdə, həm Göylərdədir" kimi ifadə edən Hüseyn Cavid əfəndimiz isə deyirdi:

*Bir millətin tarixidir kökü, yurdu, yuvası
Tariximiz baş ucundan hərgiz əskik olmasın...*

Bədiî əsərlər adətən, cəzbedici təbiət və eşq-məhəbbət “təsvir”lərilə başlanır, bu sayaq yazılardasa siyasət və cəmiyyət “təsvir-təsəvvür”ləri gərəkir. Demək, yuxarıdakı (türk xalqlarının öz müstəqək babalarını dövrü olaraq təbliğ-təşviq etməs ilə bağlı) sualı qulaqlarımızın “çəkiç-zindan”ında bir daha səsləndirək və deyək ki, bəzi tədqiqatçılar bunun “tarixi-müqəddəm” səbəbini yalnız “qələmi özümüzdən” olan sovet tarixçilərinin bolşevizm dağalıqlarında görür. Olsun. Amma XIV əsr tarixçisi Rəşidəddin qədim oğuznamələr əsasında tərtib etdiyi “Came et-təvarix” əsərinin “Tarixi-Oğuz və Türkən” adlı ikinci hissəsində səslənirdi ki: “...Oğuz Xan Göyçədən Xəzər Dərbəndi üzərinə köç etdi... Şirvana və Şamaxıya elçi göndərdi. Arana və Muğana hərəkət etdi. Savalana çatdı... Yaylaqda olduqları zaman - türkçə ilk yarısı (“Azər”) yüksək, ikinci hissəsi (“Baynan”) zənginlərin və uluların məkanı anlamında olan Azərbaycan vilayəti də daxil ol-

maqla, bu tərəflərdəki ölkələri ələ keçirib, ədalətli hakimliyə başladı". XVI-XVII əsr tarixçilərindən Ə.Tehrani və X.Əbülqazi də "Şəcərəyi-tərakimə", "Kitabi-Diyarbəkriyyə" adlı əsərlərində Oğuz xanın İraqı, Suriyanı fəth etməsindən, döyüşlərdə fərqlənlərlə və qeyri-adi mükafatlar verməsindən maraqlı epizodlar verirlər. Əbülqazinin məlumatına və görkəmli rus şərqşünası N.Y.Biçurin (XIX əsr) tədqiqatına görə, Oğuz xan Məhəmməd peyğəmbərdən 4000 il əvvəl (eramızdan əvvəl IV minilliyin sonlarında) yaşayıb və onun qəbrinin Göyçə gölü yaxınlığında olduğu söylənir.

Hələ orunla bağlı (və bugününümüzün hər tür ab-havası ilə səsleşən) tayfa, toponim, ad-soyad və digər elementlər: Sağ qol "Bozok", Sol qol "Üçök", soyağacına daxil Ulduz xan, Avşar, Qızıq, Bəydili, Qarğın, Ay xan, Gün xan, Dəniz xan, Dağ xan, Göy xan, Ulduz xan, İğdır, Yıva, Bayat, Qaraevli, Alaevli...

Yazımın həcm-əndazəsilə bağlı çox cüzi-
sinə toxunduğum bu kimi tarixi örnək-düy-
mələr, xüsusilə bu xanın ən azı Azərbaycan,
İran, İraq, Suriya ərazilərini əhatə edən geniş
bir arealda hökmdarlıq etməsi - onun real ta-
rixçi şəxsiyyət olmasını sübutlamırmı? Yuxarı-
da adlarını çəkmək istəmədiyimiz sovet ta-
rixçiləri və davamçıları isə bu böyük tarixi
varlığı ən yaxşı halda "mifik"ləşdirir, Azər-
baycan tarixini "tərsinə dövrən etdirir", türk
dövlətlərini fars, ərəb, yunan dövlətləri ara-
sındakı müharibələrin gedişi "prosesində"
personaj-peyda olaraq - epizodik etno-rol-la
kifayətlənən toplusmlar kimi "stilizə-xarakter-
izə" edirdilər...

Vacibatdan bu qədər geniş (və az qala “elmi-konfrans”vari) qeydlərdən sonra keçək bu ilk dövlətçi-qurucu XANımızın -

Haqq-halal VƏSFinə...

Bəri başdan vurğulayım ki, bu an cari mətləbə işləməkdə olan “My komputer” nə qədər çalışsa da, bu “Fateh Ata”nın vəsfi haqda tarix Qələminin yazdığının minde birini verə bilməz. Bu vəsf qədim türklərin tarixi fəthlərini əks etdirən mənbə (elmi ədəbiyyatda “Oğuzname” kimi tanınan, lakin tək elə “dastan”i deyil, həm də “xas”dani qəbilli) “Oğuz Xaqan” dastanıdır. Qeyd etməliyik ki, Oğuz Xaqanın məram-məqsəd yoluna da, mənsub olduğu etnosun tarixi inkişafında mühüm rol oynayan Boz Qurd bələdçilik edib. Qoca tarixin hələ gündəlik yazı-pozuya alışımadığı, elm-tədqiqat kürsüsünə oturmamış bir dövrünün toplusları içərisində bənzərsiz FƏRD hadisəsi olan, zaman keçdikcə, Orta əsr mənbələrindən bir çoxunun (xüsusən, fars və tacik əlyazmalarının) “Əfrasiyab”a və ya “Alp Ər Tonqa”-ya “tpansfer”ləşdirilirdi və Xaqan isə öz çoxqollu gövmünə mədəniyyətə zəngin, məsa-

Bu ad-ictimincin var olduğu yerlərdə tarixən ictimai idarəçilik, inzibətçilik, dövlətçilik olmuş. Bu terminlərin işlənilib-dinlənilmədi, yazılıb-oxunduğu məqamlarda ictimai məsuliyyət, məşğuliyyət, etno-fəxarət, ellik hücum-müdafiə, qələbə, əlahəzrəti qeyz-qəzəb, əfv-kərəm, daha nələr-nələr yaşanıb. Tarixin bəsiyyət gözü bu ad-məqamlarla bağlı çox mütəəssər yaşantıları görmüş, haqq-ədalət sədasına laqeyd qulağına, “Qılınc qimildansa, düşməni mızıldanmaz” kimi sırğalar taxmış...

O sırğa-tutağalar içərisində ən müasir
deyimlərdən biri də bu: “Sən bugünkü məz-
lum görkəmində də qəhrəman-qorxuncsan,
ey Türk!”

Tarixən bütün xalqlar və dinlərin hamısı kimi çıxış etməyi özünə Tanrı-bəndəvi bir borc bilən, ədalət naminə etdiyi qanlı savaşı belə savab sayan bu bəşər qövümü hür-r-dür Cahan hakimiyyəti idealına tapınmış, zaman-zaman doğduğu başçılar isə bu missiyanı reallaşdırmağa çalışmışlar.

Bu "kiçik" yazıda bəhs olunan böyük ZAT isə, mənsub olduğu qövmi-milliyətin başlanğıcından üzübəri şərəfli tarix yaratmış (təəsüf ki, müqabilincə yazmamış...) Xan-Xaqanlar pleyadasının ilki, hələ də zirvədəkisi və öz etno-şəcərəsinin adını daşıyan -

OĞUZ!..

Bu, əksər tədqiqatlara görə, babalarımızın ilk dəst-dəstələrinin "oxlar-boylar-soylar" birliyi olub; sözügedən terminin Çin dilində "qəbilələr" kimi verilməsi də bu baxışı dəstəkləyir.

Öz təşəkkül-təsisatları dövründə əcnəbi
çevrələri tərəfindən sıxışdırılan Oğuzlar ayrı-
ayrı boylar şəklində birləşərək “doqquz oğuz”,
“on oğuz” və daha artımlı tərkibdə ittifaqlıq
ediblər. A.M.Kaya “Avsar türkmənləri” kitabın-

Tarix Muzeyində

“Azərbaycan Şirvanşahlar dövləti”

sərgisi açılıb

AMEA-nın Milli Azərbaycan Tarixi Muzeyində “Azərbaycan Şirvanşahlar dövləti” sərgisi açılıb. Açılış mərasimində muzeyin direktoru, akademik Nailə Vəlixanlı sərginin əhəmiyyətindən danışılıb. Bildirilib ki, sərginin məqsədi tariximizin önəmli səhifələrindən birini təşkil edən, IX-XVI əsrlərdə mövcud olmuş Şirvanşahlar dövlətinin tarixini muzey ziyarətçilərinə daha yaxından çatdırmaqdır.

Sərgidə muzeyin fondlarında qorunan 225 eksponat nümayiş olunur. Onların əksəriyyəti tamaşaçılara ilk dəfə təqdim edilir. Bakı, Şamaxı, Şabran və digər əra-

zilərdə aparılmış arxeoloji qazıntılarda aşkarlanmış materiallar muzeyin bərpa laboratoriyasında bərpa işləri aparıldıqdan sonra sərgidə nümayiş olunur. Ekspozatlar sırasında keramika məmulatı, mis, tunc, gümüş və ağac əşyalar, parçalar, silahlar diqqəti cəlb edir. Sərgidə Şirvanın müxtəlif şəhərlərində və müxtəlif şirvanşahlar adından zərb edilmiş 80 ədəd sikkə nümayiş olunur.

Sərgi “Şirvanşahlar dövlətinin inzibati quruluşu və dövlətçilik ənənələri”, “Hər

iş”, “Dənizçilik”, “Sənətkarlıq və ticarət”, “Şəhərlər”, “Elm və mədəniyyət” mövzuları əsasında qurulub. Sərgidə muzeyin sualtı arxeologiya tədqiqat qrupu tərəfindən Xəzər dənizində aşkar edilmiş eksponatlar da nümayiş olunur. Şirvanşahlar dövlətinin xüsusiyyətlərini izah etmək məqsədilə sərgidə 25 informasiya-məlumat paneli qurulub. Burada yazılı məlumatla bərabər sxemlər, rəsmlər təqdim edilir.

Sərgi 2018-ci il mayın 15-dək davam edəcək.

“Kapellhaus”da
“Altar” qurulub

Bir neçə gündür ki, Bakıda tanınmış alman fotografi Sven Markvardtın “Altar”, yeni meşab adlı audiovizual instalyasiyası nümayiş etdirilir. İnstalyasiya ilə Almaniya-Azərbaycan Mədəniyyət Birliyində - “Kapellhaus”da tanış olmaq olar.

Sven Markvardt hələ 70-80-ci illərdə fotoqrafiya sənəti ilə məşğul olub. O həm də Şərqi Berlinin avanqard musiqi məkanında tanınan şəxslərdən olub. Panklar və yeni rok musiqi hərəkatını yaradan və yaşadan üsyankar gənclər Svenin fotokamerasının obyektivindən düşmüşdülər. 1989-cu ildə Berlin divarı uçurulduqdan sonra tanınmış fotoqraf mey-

lini musiqiyə salır və foto işindən uzaqlaşır. Lakin 2007-ci ildə yeni qüvvə və ideyalar ilə ilk sənətinə qayıdır.

Son on ildə Sven Markvardt Berlinin gecə həyatının məşhur simalarını təsvir edən fotoqraf kimi tanınır. Onun ağ-qara portretlərinin qəhrəmanları da elə öz dostları, həmkarlarıdır.

Bakı Hötə Mərkəzi (Goethe-Zentrum Bakı) tərəfindən “Kapellhaus”da nümayiş etdirilən audiovizual instalyasiya Svenin tanınmış texno-klub fiquru DJ və musiqi prodüseri Marsel Dettmann ilə əməkdaşlığının bəhrəsidir. Sərgini martın 7-dək hər gün saat 14-dən 20-dək ziyarət etmək olar.

G.Mirməmməd

NORWEGIAN
MINI FILM
FESTIVAL23-25 February
Landmark Hotel, Baku“Ləpirçi”dən tanış
“Dalğa”yadək

Fevralın 23-də Bakıda Norveç Krallığının Azərbaycandakı səfirliyinin təşəbbüsü ilə Norveç filmlərinin mini festivalı işə başladı. Üç gün ərzində beş ekran əsəri bu şimal ölkəsinin həyatı və mədəniyyəti ilə maraqlananlara nümayiş olundu.

Açılış günü göstərilən “Ləpirçi” filmi 1987-ci ildə çəkilsə də, bütün uğurlu tarixi-macəra filmləri kimi zaman keçdikcə əhəmiyyətini itirməyib. XII əsrə aid əfsanəni süjet xətti seçmiş rejissor-senarist Nils Qaupun ekran əsəri həm də saam dialektlərinin birində çəkilmiş ilk tammetrajlı film kimi də milli kinematografiya tarixinə düşüb. Filmin süjetinə görə, 16 yaşlı yeniyetmə Aygin düşmənin onun ailəsini - valideynlərini, kiçik bacısını hansı amansızlıqla qətlə yetirdiyinin şahidi olur. Yaralı Aygin güclə canını qurtararaq qonşu qəbiləyə təhlükə barədə xəbərdarlıq edir. O, düşmənlərə qarşı qorxmaz ovçular ilə birlikdə mübarizə aparır.

Fevralın 24-də nümayiş etdirilən “Kautokeynoda qiyam”ını da Nils Qaup lentə alıb. 2008-ci ildə ekranlara çıxmış bu film də tarixi

mövzudadır. Filmdə 1852-ci ildə Kautokeyno qəsəbəsi sakinlərinin yerli alkoqollu içki alverçiləri ilə mübarizəsindən söhbət gedir.

Həmin gün göstərilən “Təpiklə onu!” filmi tamam fərqli janrda çəkilmişdi. Ekran əsəri bəzən qarşısında böyükklərin də aciz qaldığı ciddi həyat sınaqlarına necə tablaşmaqdan, çətinliklərdən qorxmamaqdan, dostluqdan bəhs edir.

Rejissor Qreta Beyenin “Arktika” əməliyyatı filmi isə uşaqların böyükklər üzündən yaşadıkları problemlərə diqqəti cəlb edir. Atasının işi ilə əlaqədar yaşadıkları yeri və oxuduqları məktəbi tez-tez dəyişməyə məcbur qalan 13 yaşlı Yuliya və onun kiçik qardaş-bacısının mühit dəyişkənliyi üzündən üzləşdikləri macəralar filmdə yer alıb.

Mini festival artıq Bakı kinosevərlərinə tanış olan “Dalğa” fəlakət filminin nümayişi ilə başa çatdı. Xatırladaq ki, bu film ilk dəfə ötən ilin payızında paytaxtımızda keçirilən VIII Avropa film festivalında göstərilmişdi.

Gülcahan

“Qızıl ayı”nın
sahibi
“Toxunma”

Fevralın 15-dən 24-dək Almaniya paytaxtında keçirilən 68-ci “Berlinale” kino festivalının baş mükafatını - “Qızıl ayı”nı rumın rejissor Adina Pintiliyenin “Toxunma” (“Touch Me Not”) filmi qazanıb. Ekran əsəri Rumiya, Almaniya, Çexiya, Bolqarıstan və Fransa kinematografçıların birgə layihəsidir. Adina Pintiliye çoxdandır xaricdə yaşayır və ingilis dilində filmlər çəkir. Alman rejissor Tom Tikverin başçılıq etdiyi münisflər heyətinin seçimi kino tənqidçiləri üçün sürpriz olub. Filmdə başqaları ilə ünsiyyətdə problemlər yaşayan, öz fobiyları ilə mübarizə apar

50 yaşlı qadının (Loran) həyatından danışılır.

Berlin festivalının ikinci mükafatı (jüri Qran-prisi) polşalı rejissor Malqojata Şumovskinin “Sifət” filminə verilib. “Berlinale”nin ən yaxşı aktyoru adını fransalı rejissor Sedrik Kanın “Dua” filminə baş rolu oynamış Antoni Bajon, ən yaxşı aktrisa adını isə Marçelo Martinessinin “Varis” filminə baş qəhrəmanı canlandıran Anna Brun qazanıb. Ues Andersonun “İtler adası” filmi rejissuraya görə “Gümüş ayı” mükafatına layiq

görülüb.

Rusiya rejissor Aleksey Germanın (oğul) “Dovlatov” filminin quruluşçu rəssamı Yelena Okopnya da “Gümüş ayı” ilə təltif edilib. Film məşhur yazıçı Sergey Dovlatovun (1941-1990) 70-ci illərdə (Amerikaya mühacirətdən öncə) Leningraddakı həyatından bəhs edir.

Qeyd edək ki, 68-ci “Berlinale” festivalının əsas müsabiqəsində 19 film iştirak edirdi.

İlona

Baş redaktor:
Vüqar Əliyev

Qəzet 1991-ci ildən çıxır.

Ünvanımız: AZ 1012, Moskva pr, 1D.
Dövlət Film Fondu, 5-ci mərtəbəTel.: (012) 431-57-72; 431-28-79; 430-16-79
Tel/faks: (012) 431-28-79;
E-mail: qazet@medeniyyet.az“Mədəniyyət” qəzetinin
kompüter mərkəzində yığılıb
səhifələnmə, “B-Z” mətbəəsində
çap olunmuşdur.Qəzetdə AZƏRTAC-ın
materiallarından da istifadə olunur.KAPİTAL BANKın
Yasamal filialı kod: 200037
VÖEN 9900003611
M/h AZ37NABZ0135010000000001944
SWIFT BIK AIBAZ2X
H/h AZ98AIB33080019443300232103
VÖEN 1300338641
Lisenzia №AB 022279
İndeks 0187Buraxılışa məsul:
Fariz Yunisli

Tiraj: 5165

Materiallardakı
faktlara görə müəlliflər
cavabdehdir.